

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2024 10 09
COM(2024) 469 final

2024/0258 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo nustatoma Moldovos Respublikos reformų ir ekonomikos augimo priemonė

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

Europos Sąjungos (ES) plėtros politika tebėra itin svarbi siekiant apsaugoti ir puoselėti taiką, stabilumą, stiprią ir vieningą Europą. Dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą įsitikinta ryžtingų geostrateginių investicijų būtinumu. Sąjunga politiniu, ekonominiu ir saugumo požiūriu suinteresuota visateise Moldovos Respublikos (toliau – Moldova) naryste ES. Taip tiesiogiai atsižvelgiama į Moldovos piliečių europinius siekius ir gerinami jų ekonominiai pragyvenimo šaltiniai ir socialinis gyvenimas ir užtikrinama saugesnė, taiki ir labiau klestinti ateitis.

Moldovos socialinė ir ekonominė konvergencija su ES prasidėjo 2014 m., laikinai įsigaliojus ES ir Moldovos asociacijos susitarimui, kuriame numatyta išsami ir visapusiška laisvosios prekybos erdvė (IVLPE). Pagal Rytų partnerystės ekonomikos ir investicijų planą (EIP) ES, bendradarbiaudama su tarptautinėmis finansų įstaigomis, jau sutelkė 1,6 mlrd. EUR viešųjų ir privačiųjų investicijų Moldovos pavyzdiniams projektams. EIP paskatintos investicijos tokiuose ypatingos svarbos sektoriuose kaip susisiekimas, energijos vartojimo efektyvumas, verslo plėtra ir konkurencingumas. Stojimo į ES perspektyva 2022 m. suteikė Moldovai postūmį vykdyti struktūrines reformas ir greičiau suderinti savo teisės aktus su ES *acquis*, visų pirma pagrindinių principų, įskaitant teisinę valstybę, srityje, kad Moldova galėtų anksti integruotis į bendrąją rinką. Vis dėlto šalies gebėjimą pagyvinti savo ekonomikos augimą ir daryti pažangą vykdant reikalingas socialines ir ekonomines reformas labai neigiamai paveikė COVID-19 pandemija ir ekonominė bei socialinė našta dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, Rusijos bandymai destabilizuoti šalį dezinformacijos kampanijomis ir energetinė bei ekonominė prievarta. Moldova yra viena skurdžiausių regiono šalių – jos bendrasis vidaus produktas (BVP) vienam gyventojui vis dar sudaro tik 29 proc. ES vidurkio, o tai rodo didelį konvergencijos su ES atotrūkį. Esant dabartiniam ekonomikos augimo tempui ir lėtai konvergencijai, be tolesnės ryžtingos politinės ir ekonominės paramos šaliai nepavyks užtikrinti sparčios pažangos siekiant narystės ES.

2023 m. pateiktame naujame Vakarų Balkanų ekonomikos augimo plane ES pripažino, kad svarbu remti Vakarų Balkanų šalis partneres. Taikydama Ukrainai specialiai skirtą priemonę (Ukrainos priemonė) ES parodė savo tvirtą paramą šiai šaliai. Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planas parengtas siekiant padėti toms šalims įveikti konvergencijos su ES uždavinius ir paspartinti jų stojimo procesą. Siūloma finansine parama papildyta jau esama finansinė parama. Siekdama suteikti panašų naują postūmį Moldovos ekonomikai ir visuomenei, Komisija pateikia Moldovos ekonomikos augimo planą (jis išsamiai išdėstytas pridedamame Komisijos komunikate). Juo bus skatinamos reformos ir investicijos, reikalingos stojimo procesui paspartinti ir Moldovos ekonomikos augimui skatinti jos gyventojų labui.

Moldovos ekonomikos augimo planas grindžiamas trimis ramsčiais:

- socialinių, ekonominių ir pagrindinių reformų spartinimas;
- galimybių patekti į Europos Sąjungos bendrąją rinką didinimas;
- finansinės paramos pagal specialią Moldovos reformų ir ekonomikos augimo priemonę (toliau – Priemonė) didinimas.

Pagal šiuos tris ramsčius, kurie vienas kitą sustiprina ir yra pagrįsti reformų proceso pagal asociacijos susitarimą (IVLPE) ir EIP rezultatais, bus sprendžiamos pagrindinės struktūrinės problemos, dėl kurių sulėtėjo šalies ekonomikos augimas, užtikrinant socialinę ir ekonominę integracijos naudą dar prieš stojimą į ES. Šiame reglamente dėmesys sutelkiamas į Moldovos ekonomikos augimo plano trečiąjį ramstį.

Siūloma Priemonė parengta nuodugniai remiantis Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonės¹ pavyzdžiu.

Ji bus pagrindinė ekonomikos augimo plano dalis; Priemone bus nustatytos griežtos paramos sąlygos: **ES lėšų išmokėjimas priklausys nuo pažangos, padarytos įgyvendinant reformas**, visų pirma reformas, kuriomis didinama socialinė ir ekonominė konvergencija ir konkurencingumas, taip pat reformas pagrindinių principų srityje.

Priemonė bus finansuojama iš 420 mln. EUR dvišalių asignavimų, numatytų skirti Moldovai Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės „Globali Europa“ (KVTBP „Globali Europa“) 2025–2027 m. laikotarpio biudžete.

2025–2027 m. laikotarpiu Moldovai pagal Priemonę prieinami didžiausi ištekliai bus 1 785 mln. EUR (einamosiomis kainomis). Šią sumą sudaro iki 1 500 mln. EUR lėšų lengvatinėmis paskolomis ir 285 mln. EUR negrąžintinos finansinės paramos. Be pirmiau nurodytos didžiausios galimos išmokų Moldovai sumos, bendrame atidėjinių fonde bus skirta 135 mln. EUR atidėjinių paskoloms.

Negrąžintina parama apims paramą, Sąjungos teikiamą projektams, patvirtintiems pagal Kaimynystės investicijų platformą (KIP) – vieną iš regioninių investavimo platformų, nurodytų Reglamento (ES) 2021/947 32 straipsnyje, taip pat papildomą paramą. Ši papildoma parama apims paramą pilietinės visuomenės organizacijoms ir techninę paramą, kuria bus palengvintas reformų įgyvendinimas ir Moldovos rengimasis narystei ES.

Be to, tikimasi, kad pagal Priemonę tarptautinės finansų įstaigos ir privatusis sektorius sutelks apie 2 500 mln. EUR vertės naujų investicijų. KIP, panašiai kaip ir Vakarų Balkanų investicijų programa, bus pagrindinė investicijų įgyvendinimo priemonė. Rytų partnerystės **ekonomikos ir investicijų planu** (EIP) paskatintos pagrindinės investicijos, kurios bus tęsiamos pagal ekonomikos augimo planą. Šios investicijos bus skiriamos sektoriams, kurie yra pagrindiniai socialinio ir ekonominio vystymosi „daugikliai“: susisiekimui, įskaitant darnųjį transportą, energetikai, žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, švietimui ir įgūdžių ugdymui. Jas įgyvendinant bus bendradarbiaujama su tarptautinėmis finansų įstaigomis ir ES valstybių narių plėtros bankais ir bus pritraukiama papildomų, be kita ko, privačiojo sektoriaus investicijų.

Kad Moldova galėtų išnaudoti visas ekonomikos augimo plane numatytas galimybes, ji turėtų parengti reformų darbotvarkę, kurioje būtų nustatytos **svarbiausios socialinės, ekonominės ir pagrindinės reformos**, kurias šalis ketina įvykdyti 2025–2027 m. laikotarpiu, kad paspartintų savo konvergenciją su ES. Komisija įvertins ir patvirtins šią darbotvarkę.

Reformų darbotvarkę derės su šalies ekonomikos augimo strategija ir pagal ją bus šalinami struktūriniai šalies tvaraus ir integracinio augimo trajektorijos trūkumai².

Ne mažiau kaip 25 proc. sumos, prieinamos itin palankiomis sąlygomis teikiamomis lengvatinėmis paskolomis Moldovos biudžetui, bus laipsniškai skirta KIP, kad būtų užtikrintas pagrindinių investicijų įgyvendinimas. Taip bus papildyta pagal KIP teikiama negrąžintina parama, kaip dvišalių asignavimų dalis.

Naujoji Priemonė, panašiai kaip ir Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planas, bus įgyvendinama taikant įgyvendinimo mechanizmus, kurie pasirinkti siekiant kuo greičiau įvykdyti reformas ir susijusias investicijas, o kartu išlaikyti būtiną kontrolę ir kuo labiau

¹ 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1449, kuriuo nustatoma Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė.

²

sumažinti administracinę naštą Europos Komisijai, Moldovai ir kitiems įgyvendinantiems partneriams. Investicijoms skirtas lėšas nukreipiant per KIP, bus užtikrinta papildoma apsauga nuo patikos rizikos, kadangi KIP turi patikimas finansų kontrolės sistemas, kurios taip pat grindžiamos pagal ramsčius įvertintais įgyvendinančiųjų finansų įstaigų kontrolės standartais. KIP sudaro bendrą Komisijos, ES valstybių narių dvišalės paramos teikėjų ir finansų įstaigų bendradarbiavimo pagrindą. Visos investicijos bus grindžiamos principais „nedaryti reikšmingos žalos“ ir „nė vieno nepalikti nuošalyje“ ir prisidės siekiant bendrojo tikslo padėti šiam regionui pereiti prie žaliosios, neutralaus poveikio klimatui, klimato kaitai atsparios, skaitmeninės ir įtraukios ekonomikos, suderintos su ES taisyklėmis ir standartais.

Tiesioginės išmokos į nacionalinį biudžetą ir lėšų prieinamumas investavimo pasiūlymams priklausys nuo pažangos, padarytos įgyvendinant reformas, ir nuo reformų darbotvarkėje nustatytų mokėjimo sąlygų įvykdymo. Mokėjimo sąlygos apima nustatytus kokybinius ir kiekybinius veiksmus ir lėšų išmokėjimo tvarkaraštį.

Makrofinansinis stabilumas, patikimas viešųjų finansų valdymas, skaidrumas ir biudžeto priežiūra yra bendrosios sąlygos, kurios turi būti įvykdytos, kad būtų leista atlikti mokėjimus.

Mokėjimai bus atliekami pagal nustatytą pusmečio grafiką, remiantis Moldovos pateiktais tinkamai pagrįstais mokėjimo prašymais ir Komisijai patikrinus ir įsitikinus, kad atitinkamos mokėjimo sąlygos yra įvykdytos. Jei mokėjimo sąlygos neįvykdomos, Komisija sustabdo mokėjimą arba iš išmokos išskaito atitinkamą sumą.

Atitinkamų sulaikytų lėšų išmokėjimas galės būti atliktas per 12 mėnesių po pradinio reformų darbotvarkėje nustatyto termino, jei per tą laiką įvykdomos mokėjimo sąlygos.

Trijų ekonomikos augimo plane nustatytų ramsčių įgyvendinimas bus tvirta parama stojimo procesui, nes Moldova greičiau prisiderins prie ES vertybių, standartų ir teisės aktų.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Parama pagal Priemonę bus suderinama ir papildys kitų formų dvišalę paramą Moldovai, taip pat regioninę paramą, teikiamą pagal kitas ES priemones, visų pirma KVTBP „Globali Europa“. Ji bus grindžiama su stojimu į ES susijusiomis reformomis ir atitiks asociacijos darbotvarkę. Ja taip pat bus sustiprinta jau esama parama ir šalis galės paspartinti Rytų partnerystės ekonomikos ir investicijų plano įgyvendinimą Moldovoje. Siekiant įgyvendinti Priemonės tikslus ir uždavinius, ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama sektoriams, kurie gali būti pagrindiniai tvaraus socialinio ir ekonominio vystymosi „daugikliai“, kaip antai susisiekimui, transportui, energetikai, skaitmeninei pertvarkai, inovacijoms, visų pakopų švietimui ir įgūdžių ugdymui.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Šio reglamento įgyvendinimas bus suderintas su kitomis išorės veiksmų sritimis ir išorės politika (pvz., plėtros politika, kaimynystės politika, bendra užsienio ir saugumo politika). Pagal Priemonę bus papildomos tos pastangos spartinant tvarią Moldovos socialinę ir ekonominę konvergenciją su ES, rengiantis jos narystei ES.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Šis pasiūlymas grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 212 straipsniu. Komisija jį teikia laikydamasi SESV 294 straipsnyje nustatytos tvarkos.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Siūloma Priemone bus remiama Moldovos konvergencija su ES, vykstanti ES plėtros politikos kontekste. Taigi, ES geriausiai geba teikti tokią paramą. Moldovos rengimosi narystei ES procesą geriausia atlikti ES lygmeniu.

Atsižvelgiant į reikiamos paramos mastą, ES dėl jos išskirtinės padėties gali teikti ilgalaikę išorės paramą Moldovai, tai darydama tinkamu laiku, koordinuotai ir nuosekliai. ES gali pasitelkti savo skolinimosi pajėgumus ir teikti paskolas Moldovai palankiomis sąlygomis, taip pat teikti negrąžintiną paramą ir garantijas pagal daugiametę perspektyvą.

ES delegacija Moldovoje gali užtikrinti visapusišką informacijos apie pokyčius, darančius poveikį Moldovai, prieinamumą. Taigi, ES gali visada žinoti apie naujus poreikius ir aplinkybes ir pritaikyti savo paramą prie kintančių poreikių, glaudžiai koordinuodama veiksmus su kitais dvišalės ar daugiašalės paramos teikėjais.

- **Proporcingumo principas**

Pasiūlymas atitinka proporcingumo principą, nes juo neviršijama to, kas būtina Europos lygmeniu siekiant nustatytų tikslų ir ko reikia šiam tikslui pasiekti.

Siūlomą Priemonę sudaro tiksliniai veiksmai, skirti spartesnėms reformoms remti šalyje, kuriai reikia pasivyti ES, kad būtų užtikrinta sklandi ir abipusiškai naudinga ES plėtra. Jos struktūra, kiek tik įmanoma, grindžiama jau esama paramos struktūra (KVTBP „Globali Europa“) ir tais pačiais finansavimo modeliais (pvz., KIP), remiantis esamomis, tačiau supaprastintomis priemonėmis (veiklos rezultatais grindžiamos priemonės).

- **Priemonės pasirinkimas**

Pagal SESV 212 straipsnį, kuriame nustatyta įprasta teisėkūros procedūra, taikytina priimančioms priemonėms, skirtas bendradarbiavimui su ES nepriklausančiomis šalimis įgyvendinti, pasiūlymas teikiamas dėl reglamento, kad būtų užtikrintas vienodas jo taikymas, jo viso privalomas pobūdis ir tiesioginis taikymas.

3. EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų ex post vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Netaikoma.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Oficialių konsultacijų su suinteresuotosiomis šalimis nebuvo įmanoma surengti, nes pasiūlymą reikėjo parengti skubiai, kad Europos Parlamentas ir Taryba galėtų jį laiku priimti ir jį įsigalioję 2025 m.

ES užtikrins tinkamą komunikaciją dėl pagal Priemonę įgyvendinamų tikslų ir veiksmų ir jų matomumą Moldovoje, ES ir už jų ribų.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Netaikoma

- **Poveikio vertinimas**

Per 3 mėnesius po šio reglamento priėmimo bus parengtas vertinimas Komisijos tarnybų darbiniam dokumente, kuriuo bus pagrįstas šis pasiūlymas.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Netaikoma

- **Pagrindinės teisės**

Paramos pagal šią priemonę teikimo išankstinė sąlyga – kad Moldova ir jos institucijos toliau taikytų veiksmingus demokratinius mechanizmus, įskaitant daugiapartinę parlamentinę sistemą, teisinės valstybės principo laikymąsi ir garantuotą pagarbą žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Moldovos įsipareigojimas vykdyti reformas ir jos valdžios institucijų išreikšta tvirta politinė valia yra teigiami ženklai, kurie patvirtinti Komisijos vertinime, pateiktame jos 2023 m. komunikate dėl ES plėtros dokumentų rinkinio.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Didžiausia pagal Priemonę skiriamų išteklių suma bus 1 920 mln. EUR 2025–2027 m. laikotarpiu visų rūšių paramai: 420 mln. EUR iš šių lėšų yra negrąžintina parama, įskaitant atidėjinius, finansuojama dvišaliais asignavimais Moldovai 2025–2027 m. laikotarpiu pagal KVTBP „Globali Europa“, taip pat ES suteiks 1 500 mln. EUR lengvatinių paskolų.

Atidėjiniai paskoloms bus skirti bendrame atidėjinių fonde, taikant 9 proc. atidėjinių normą. Atidėjiniai bus sudaryti iš negrąžintinos paramos lėšų, kurios bus gautos iš dvišalių asignavimų Moldovai 2025–2027 m. laikotarpiu pagal KVTBP „Globali Europa“.

1 proc. negrąžintinos paramos dalies (4,2 mln. EUR) bus skirta techninės ir administracinės paramos išlaidoms, susijusioms su Priemonės valdymu, įskaitant stebėseną, komunikaciją, auditą ir vertinimą.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Reglamente nustatomos išsamios nuostatos dėl įgyvendinimo, stebėsenos, ataskaitų teikimo ir vertinimo.

Komisija atidžiai stebės Priemonės įgyvendinimą. Komisija, visiškai laikydamasi Sutarčių, bendradarbiaus su Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT) įgyvendinant Priemonę ir užtikrinant ES išorės veiksmų nuoseklumą.

Moldova turėtų įdiegti stebėsenos sistemą, grindžiamą Komisijos nustatytais kriterijais, ir turės kasmet teikti Komisijai reformų darbotvarkės įgyvendinimo ataskaitas. Tai apims ataskaitas dėl pažangos, padarytos siekiant reformų darbotvarkėje nustatytų tikslų, jos vidaus

kontrolės sistemos patobulinimų, jos biudžeto vykdymo ir bet kokių nepagrįstai išmokėtų ar netinkamai panaudotų ir galiausiai ES susigrąžinamų lėšų sumų.

Komisija Europos Parlamentui, Tarybai ir reglamento 27 straipsnyje nurodytam komitetui teiks metinį pagal Priemonę suteikto finansavimo įgyvendinimo vertinimą.

Komisija taip pat atliks šio reglamento *ex post* vertinimą.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Netaikoma

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Reglamente nustatomos išsamios nuostatos dėl įgyvendinimo, stebėsenos, ataskaitų teikimo ir vertinimo.

Įgyvendinimas pagal šią priemonę atitiks Finansiniame reglamente nustatytas formas ir įgyvendinimo metodus.

Komisija atidžiai stebės Priemonės įgyvendinimą. Komisija, visiškai laikydamasi Sutarčių, bendradarbiaus su Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT) įgyvendinant Priemonę ir užtikrinant ES išorės veiksmų nuoseklumą.

Moldova turėtų įdiegti stebėsenos sistemą, grindžiamą Komisijos nustatytais kriterijais, ir turės kasmet teikti Komisijai reformų darbotvarkės įgyvendinimo ataskaitas. Tai apims ataskaitas dėl pažangos, padarytos siekiant darbotvarkėje nustatytų tikslų, jos vidaus kontrolės sistemos patobulinimų, jos biudžeto vykdymo ir bet kokių nepagrįstai išmokėtų ar netinkamai panaudotų ir galiausiai ES susigrąžinamų lėšų sumų.

Komisija Europos Parlamentui, Tarybai ir reglamento 27 straipsnyje nurodytam komitetui teiks metinį pagal Priemonę suteikto finansavimo įgyvendinimo vertinimą.

Komisija taip pat atliks šio reglamento *ex post* vertinimą.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Reglamentu nustatoma Moldovos reformų ir ekonomikos augimo priemonė.

I skyriuje (Bendrosios nuostatos) išdėstytas Priemonės dalykas (1 straipsnis), terminų apibrėžtys (2 straipsnis), bendrieji ir konkretūs Priemonės tikslai (3 straipsnis), bendrieji principai (4 straipsnis) ir išankstinės sąlygos paramai gauti (5 straipsnis).

II skyriuje nustatyta Priemonės finansavimo ir įgyvendinimo tvarka. 6 straipsnyje nustatytas Priemonės įgyvendinimas negrąžintinos finansinės paramos (finansuojamos iš Moldovai 2025–2027 m. laikotarpiu skirtų dvišalių asignavimų pagal KVTBP „Globali Europa“) ir paramos paskolomis forma. 7 straipsnyje apibrėžti asmenų ir subjektų tinkamumo reikalavimai. 8 straipsnyje numatytas būsimas Komisijos ir Moldovos susitarimas dėl Priemonės: juo visų pirma nustatomos audito ir kontrolės nuostatos, taip pat su lėšų išmokėjimu susijusios prievolės ir sąlygos.

III skyriuje (Reformų darbotvarkė) išsamiai išdėstyti reformų darbotvarkės rengimo reikalavimai ir pagrindas (9 straipsnis) ir finansavimo principai, įskaitant lėšų išmokėjimo sąlygas (10 straipsnis). 11 straipsnyje išsamiai išdėstytas reformų darbotvarkės, kurią turi

pateikti Moldova, turinys, jos pateikimo tvarka ir elementai, kurie turėtų būti įtraukti į reformų darbotvarkę, įskaitant reformas ir investavimo sritis, finansuotinas pagal Priemonę, ir sistemas, kurių paskirtis – užkirsti kelią pažeidimams, sukčiavimui, korupcijai ir interesų konfliktams naudojant pagal Priemonę skiriamas lėšas ir juos aptikti bei ištaisyti.

Komisija įvertins reformų darbotvarkę pagal 12 straipsnyje nustatytus kriterijus. Ji priims 13 straipsnyje apibūdintą įgyvendinimo sprendimą, kuriuo bus nustatyta orientacinė paramos paskolomis suma, išmokėtina, jei laikomasi mokėjimo sąlygų ir tvarkaraščio, taip pat išankstinis finansavimas, kurį Moldova galės gauti. 14 straipsniu Moldovai leidžiama siūlyti iš dalies pakeistą reformų darbotvarkę ir prašyti Komisijos iš dalies pakeisti įgyvendinimo sprendimą.

15 straipsniu reglamentuojami paskolos susitarimai, kuriuos tarpusavyje sudarys Komisija ir Moldova, ir Komisijos skolinimosi rinkose taisyklės. 16 straipsnyje išdėstytos nuostatos dėl atidėjinių. 17 straipsnyje nustatytos išankstinio finansavimo lėšų išmokėjimo Moldovai, kuris priklausys nuo to, ar Moldova atitiks 5 straipsnyje apibūdintas išankstines sąlygas, taisyklės. 18 straipsnyje apibūdinti projektai pagal Kaimynystės investicijų platformą. 19 straipsnyje išsamiai apibūdinta lėšų išmokėjimo, kai įvykdytos tiek bendrosios su makrofinansiniu stabilumu, patikimu viešųjų finansų valdymu, skaidrumu ir biudžeto priežiūra susijusios sąlygos, tiek reformų darbotvarkėje nustatytos mokėjimo sąlygos, tvarka.

Mokėjimai bus atliekami kas pusmetį, kai Moldova, tinkamai įvykdžiusi atitinkamas mokėjimo sąlygas, t. y. atlikusi reikiamus kokybinius ir kiekybinius veiksmus, pateiks prašymą išmokėti lėšas. Jei Komisijos įvertinimas bus neigiamas, lėšų sumos dalies, su kuria siejamos neįvykdytos mokėjimo sąlygos, mokėjimas bus sustabdytas. Lėšos, kurių mokėjimas sustabdytas, galės būti išmokėtos tik kai Moldova, teikdama paskesnę prašymą išmokėti lėšas, tinkamai pagrįstai įrodys, kad ėmėsi reikiamų priemonių užtikrinti, jog atitinkamos mokėjimo sąlygos būtų tinkamai įvykdytos. 19 straipsnyje taip pat nustatyta, kad jokių lėšų sumų nebus išmokama už kokybinius ar kiekybinius veiksmus, kurie nebus atlikti iki 2028 m. gruodžio 31 d., ir Komisijai suteikiami įgaliojimai sumažinti lėšų sumas, jei būtų kenkiama ES finansiniams interesams arba jei Moldova šturkščiai pažeistų kurį nors iš pagal Priemonę sudarytais susitarimais nustatytų įsipareigojimų. 20 straipsnyje nustatytos taisyklės dėl skaidrumo, kai asmenys ir subjektai gauna finansavimą reformų darbotvarkę įgyvendinti.

IV skyriuje (ES finansinių interesų apsauga) išdėstytos nuostatos, kurių Komisija ir Moldova turi laikytis, kad būtų užtikrinta veiksminga Priemonės įgyvendinimo kontrolė. 21 straipsnyje nustatyti įsipareigojimai, kuriuos turi atitikti susitarimas dėl Priemonės. Tai apima tinkamas priemones, kurių paskirtis – užkirsti kelią sukčiavimui, korupcijai, interesų konfliktams ir pažeidimams, kenkiantiems ES finansiniams interesams, ir juos aptikti bei ištaisyti; išvengti dvigubo finansavimo; imtis teisinių veiksmų, kad pasisavintos lėšos būtų sugrąžintos; rinkti tinkamus duomenis apie Priemonės lėšų gavėjus; nustatyti Komisijai, Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF) ir Europos prokuratūrai suteikiamas teises. 21 straipsniu Komisijai suteikiami įgaliojimai sumažinti arba susigrąžinti lėšų sumas, jei kenkiama ES finansiniams interesams, tuo atveju, jei kokybiniai ar kiekybiniai veiksmai būtų atšaukti arba jei Moldova šturkščiai pažeistų pagal Priemonę sudarytais susitarimais nustatytą įsipareigojimą. 22 straipsnyje išdėstytos nuostatos dėl Moldovos vidaus kontrolės sistemų.

VI skyriuje (Stebėseną, ataskaitų teikimas ir vertinimas) nustatyti rodikliai ir rezultatai, naudotini stebėsenai ir vertinimui (23 straipsnis), rezultatų suvestinės sudarymas (24 straipsnis), Priemonės *ex post* vertinimas (25 straipsnis) ir Moldovos ataskaitų teikimas vykstant dialogui ekonomikos ir finansų klausimais (26 straipsnis).

VII skyriuje (Baigiamosios nuostatos) nustatyta komiteto procedūra (27 straipsnis), nuostatos dėl informavimo, komunikacijos ir viešinimo (28 straipsnis) ir nuostatos dėl įsigaliojimo (29 straipsnis).

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS**kuriuo nustatoma Moldovos Respublikos reformų ir ekonomikos augimo priemonė**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 212 straipsnį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) Sąjungos pamatas yra Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje nurodytos vertybės, įskaitant demokratiją, teisinę valstybę ir pagarbą žmogaus teisėms. Šios vertybės yra įtrauktos į 1993 m. birželio mėn. Kopenhagos Europos Vadovų Tarybos nustatytus stojimo kriterijus (Kopenhagos kriterijai), kurie yra tinkamumo narystei Sąjungoje sąlygos;
- (2) ES plėtros procesas grindžiamas nustatytais kriterijais, sąžiningomis bei griežtomis sąlygomis ir nuopelnų principu. Tebėra labai svarbu tvirtai įsipareigoti laikytis pirmenybės pagrindiniams klausimams principo, pagal kurį reikia daug dėmesio skirti teisei valstybei, pagrindinėms teisėms, demokratinėms institucijoms veikimui ir viešojo administravimo reformai, taip pat ekonominiams kriterijams. Pažanga priklauso nuo to, kaip Moldovos Respublika (toliau – Moldova) įgyvendina būtinas reformas, kad prisiderintų prie Sąjungos *acquis*;
- (3) dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą taip pat įsitikinta, kad ES plėtra yra geostrateginė investicija į taiką, saugumą ir stabilumą. Sąjunga yra visiškai ir nedviprasmiškai įsipareigojusi laikytis Moldovos narystės Sąjungoje perspektyvos. Moldovos orientavimasis į Sąjungą ir įsipareigojimai Sąjungos atžvilgiu yra aiški jos strateginio pasirinkimo ir prisijungimo prie vertybių bendrijos išraiška. Moldovos rengimasis narystei ES turi būti tvirtai grindžiamas apčiuopiama ir konkrečia pažanga vykdančiomis reformomis;
- (4) Sąjunga ir Moldova turi bendrą interesą skatinti Moldovos politinių, teisinių ir ekonominių sistemų reformas siekiant jos būsimos narystės Sąjungoje ir remti jos stojimo procesą. Narystės Sąjungoje perspektyva turi stiprų transformuojantį poveikį, taip diegiami teigiami demokratiniai, politiniai, ekonominiai ir visuomenės pokyčiai;
- (5) būtina suteikti tam tikrų narystės Sąjungoje pranašumų dar prieš įstojant į ją. Tie pranašumai iš esmės grindžiami ekonomine konvergencija. Šiuo metu Moldovos konvergencija pagal BVP vienam gyventojui, išreikštą perkamosios galios standartais, tebėra nedidelė – 29 proc. Sąjungos vidurkio, ir nepakankamai sparčiai didėja;
- (6) 2024 m. birželio mėn. pradėjus stojimo derybas su Moldova, svarbu, kad parama Moldovos stojimo procesui būtų panašaus lygio į tą, kuri teikiama kitoms stojimo

derybose dalyvaujančioms šalims kandidatėms, ir kad būtų užtikrinami adekvatūs ištekliai;

- (7) Moldovos ekonomikos augimo plano įgyvendinimui reikia tinkamo finansavimo pagal naują tam skirtą finansavimo priemonę (toliau – Priemonė), padedant šiai šaliai įgyvendinti tvarų ekonomikos augimą skatinančias reformas ir daryti pažangą diegiant pagrindinius principus;
- (8) kad būtų pasiekti Moldovos ekonomikos augimo plano tikslai, pagrindinis dėmesys investavimo srityse turėtų būti telkiamas į sektorius, kurie, tikėtina, veiks kaip pagrindiniai socialinio ir ekonominio vystymosi „daugikliai“: susisiekimui, įskaitant darnųjį transportą, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui, energetikai, žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, taip pat švietimui, dalyvavimui darbo rinkoje ir įgūdžių ugdymui, ypač daug dėmesio skiriant jaunimui;
- (9) Priemonė turėtų būti grindžiama asociacijos su Moldova darbotvarke, taip pat darbu Moldovoje pagal Rytų partnerystės ekonomikos ir investicijų planą, kuriuo paskatintos investicijos į ypatingos svarbos sektorius, kaip antai susisiekimą, energijos vartojimo efektyvumą, verslo plėtrą ir konkurencingumą;
- (10) tvari transporto infrastruktūra yra itin svarbi siekiant gerinti Moldovos ir Sąjungos susisiekimą. Tai turėtų padėti integruoti Moldovą į Sąjungos transporto tinklą. Pagal peržiūrėtą transeuropinio transporto tinklo (TEN-T) koncepciją Komisija pratęsė Europos transporto koridorių „Baltijos jūra – Juodoji jūra – Egėjo jūra“ iki Moldovos. TEN-T tinklu remiamasi kaip atskaitos tašku finansuojant tvarią transporto infrastruktūrą, be kita ko, aplinką tausojančių transporto priemonių (kaip antai geležinkelių) naudojimą, taip pat transporto skaitmenizaciją;
- (11) pagal Priemonę turėtų būti remiamos investicijos ir reformos, kuriomis Moldova skatinama siekti savo ekonomikos ir visuomenės skaitmeninės transformacijos pagal Komisijos komunikate „2030 m. skaitmeninės politikos kelrodis. Europos skaitmeninio dešimtmečio kelias“ pateiktą 2030 m. Sąjungos viziją, puoselėjant įtraukią skaitmeninę ekonomiką, naudingą visiems piliečiams. Turėtų būti siekiama Priemone padėti Moldovai lengviau pasiekti bendruosius tikslus ir skaitmeninės srities tikslus, susijusius su Sąjunga. Kaip Komisija nurodė savo 2023 m. birželio 15 d. komunikate „5G kibernetinio saugumo priemonių rinkinio įgyvendinimas“, Sąjungos finansavimas, skiriamas skaitmeninės infrastruktūros projektų regione saugumui, atsparumui ir vientisumo apsaugai užtikrinti, turėtų būti grindžiamas 5G kibernetinio saugumo priemonių rinkiniu;
- (12) parama pagal Priemonę turėtų būti teikiama siekiant bendrųjų ir konkrečių tikslų, pagal nustatytus kriterijus ir aiškias mokėjimo sąlygas. Tų bendrųjų ir konkrečių tikslų turėtų būti siekiama užtikrinant tarpusavio papildomumą. Reikėtų Priemone remti ES plėtros procesą, skatinant greičiau prisiderinti prie Sąjungos vertybių, teisės aktų, taisyklių, standartų, politikos ir praktikos (*acquis*) siekiant narystės Sąjungoje, spartinti laipsnišką Moldovos integraciją į Sąjungos bendrąją rinką ir spartinti jos socialinę ir ekonominę konvergenciją su Sąjunga. Taip pat Priemone turėtų būti skatinami geri kaimyniniai santykiai;
- (13) be socialinės ir ekonominės konvergencijos skatinimo, Priemone taip pat turėtų būti padedama spartinti reformas, susijusias su pagrindiniais ES plėtros proceso principais, įskaitant teisinę valstybę, pagrindines teises, *inter alia*, pabėgėlių teises, mažumoms, įskaitant tautines mažumas ir romų bendruomenę, priklausančių asmenų teises, taip pat lesbiečių, gėjų, biseksualių, translyčių ir interseksualių asmenų (LGBTI) teises. Taip

pat Priemone turėtų būti gerinamas demokratinių institucijų ir viešojo administravimo sistemų veikimas, viešieji pirkimai, valstybės pagalbos kontrolė ir viešųjų finansų valdymas, kova su visų formų korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, kokybiškas švietimas ir mokymas, taip pat užimtumo politika ir šalies žaliaji pertvarka siekiant klimato bei aplinkos apsaugos tikslų;

- (14) Moldovai Priemone turėtų būti padedama pasirengti narystei Sąjungoje, laikantis esamos ES plėtros metodikos³;
- (15) reikėtų Priemone papildyti esamą dialogą ekonomikos ir finansų klausimais, nesiaurinant jo aprėpties, taip sustiprinant ekonominę integraciją ir rengimąsi Sąjungos daugiašalei ekonomikos politikos priežiūrai;
- (16) reikėtų Priemone skatinti taikyti vystymosi veiksmingumo principus, užtikrinant papildomumą paramai, teikiamai pagal kitas Sąjungos programas ir priemones, ir suderinamumą su ja ir stengiantis vengti dubliavimo bei užtikrinti sinergiją tarp paramos pagal šį reglamentą ir kitokios paramos, įskaitant integruotus finansinius paketus, susidedančius iš eksporto ir kartu vystymosi finansavimo, kurį teikia Sąjunga, valstybės narės, trečiosios valstybės, daugiašalės bei regioninės organizacijos ir subjektai;
- (17) pagal įtraukios partnerystės principą Komisija turėtų stengtis užtikrinti, kad su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis Moldovoje, įskaitant socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės organizacijas, būtų tinkamai konsultuojamasi ir joms būtų tinkamu laiku suteikiama galimybių susipažinti su aktualia informacija, kad jos galėtų atlikti prasmingą vaidmenį rengiant ir įgyvendinant programas ir dalyvaudamos susijusiuose stebėsenos procesuose;
- (18) techninė parama, taip pat tarpvalstybinio bendradarbiavimo parama turėtų būti teikiama padedant siekti Priemonės tikslų ir stiprinti reikiamus Moldovos pajėgumus įgyvendinti reformų darbotvarkę;
- (19) reikėtų Priemone užtikrinti suderinamumą su bendraisiais Sąjungos išorės veiksmų tikslais, nustatytais ES sutarties 21 straipsnyje, įskaitant pagarbą pagrindinėms teisėms, įtvirtintoms Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, ir padėti pasiekti šiuos tikslus. Visų pirma Priemone turėtų būti užtikrinama žmogaus teisių apsauga bei skatinimas ir teisinės valstybės principo laikymasis;
- (20) reikėtų Priemone skatinti inovacijas, mokslinius tyrimus ir bendradarbiavimą tarp akademinų institucijų ir pramonės, remiant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir skatinant vietos pramonę, ypač daug dėmesio skiriant vietos labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms bei startuoliams;
- (21) Moldova turėtų įtikinamai parodyti ryžtą propaguoti Europos vertybes, be kita ko, prisiderindama prie Sąjungos bendros užsienio ir saugumo politikos, įskaitant Sąjungos ribojamąsias priemones;
- (22) įgyvendinant Priemonę turėtų būti atsižvelgiama į Sąjungos strateginį savarankiškumą, taip pat į Sąjungos ir jos valstybių narių strateginius interesus bei Sąjungos pamatines vertybes;
- (23) pagal Priemonę vykdoma veikla turėtų būti remiama pažanga siekiant atitikti Sąjungos socialinius, klimato ir aplinkos apsaugos standartus ir remiama pažanga siekiant įgyvendinti Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus ir laikytis Paryžiaus susitarimo,

³

COM(2020) 57 *final*.

priimto pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją, taip pat Jungtinių Tautų biologinės įvairovės konvencijos ir Jungtinių Tautų konvencijos dėl kovos su dykumėjimu, ir neturėtų būti prisidedama prie aplinkos būklės blogėjimo, neturėtų būti kenkiama aplinkai ar klimatui. Pagal Priemonę finansuojamos priemonės turėtų atitikti Moldovos energetikos ir klimato srities veiksmų planus, jos nacionaliniu lygmeniu nustatytą įpareigojantį veiksma ir užmojį iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą. Reikėtų Priemonę prisidėti švelninant klimato kaitą ir stiprinant gebėjimą prisitaikyti prie neigiamo klimato kaitos poveikio, taip pat didinant atsparumą klimato kaitai. Visų pirma, finansavimu pagal Priemonę turėtų būti skatinama pereiti prie dekarbonizuotos, neutralaus poveikio klimatui, atsparios klimato kaitos poveikiui ir žiedinės ekonomikos;

- (24) įgyvendinant šį reglamentą turėtų būti vadovaujama lygybės ir nediskriminavimo principais, kaip išdėstyta lygybės sąjungos strategijose. Juo turėtų būti skatinama ir didinama lyčių lygybė bei lyčių aspekto integravimas, užtikrinamas prasmingas moterų dalyvavimas sprendimų priėmimo procesuose ir moterų bei mergaičių įgalėjimas, turėtų būti siekiama apsaugoti ir skatinti moterų ir mergaičių teises, taip pat užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir smurtui šeimoje bei su juo kovoti, atsižvelgiant į atitinkamus ES lyčių lygybės veiksmų planus ir į aktualias Tarybos išvadas bei tarptautines konvencijas. Be to, šis reglamentas turėtų būti įgyvendinamas visapusiškai laikantis Europos socialinių teisių ramsčio principų, be kita ko, dėl vaikų apsaugos ir darbo teisių. Priemonės įgyvendinimas turėtų derėti su Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija bei jos protokolu ir turėtų būti užtikrinamas jos investicijų ir techninės paramos prieinamumas, laikantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/882;
- (25) atsižvelgiant į Europos žaliąjį kursą, kaip Europos tvaraus augimo strategiją, ir į tai, kaip svarbu siekti klimato ir biologinės įvairovės tikslų pagal Tarpinstituciniame susitarime prisiimtus įsipareigojimus, Priemonę turėtų būti padedama siekti bendrojo tikslo 30 proc. Sąjungos biudžeto išlaidų panaudoti padedant siekti klimato srities tikslų ir 7,5 proc. išlaidų 2024 m. bei 10 proc. 2026 ir 2027 m. – biologinės įvairovės tikslų. Ne mažiau kaip 37 proc. negrąžintinos finansinės paramos, įskaitant atidėjinius, skiriamos investicijų projektams, patvirtintiems pagal Kaimynystės investicijų platformą (KIP) – vieną iš regioninių investavimo platformų, nurodytų Reglamento (ES) 2021/947⁴ 32 straipsnyje, turėtų būti panaudojama atsižvelgiant į klimato srities tikslus. Ta suma turėtų būti apskaičiuojama naudojant Rio rodiklius, laikantis įsipareigojimo pranešti EBPO apie ES tarptautinį kovos su klimato kaita finansavimą, taip pat pagal kitus tarptautinius susitarimus ar programas. Jau nuo 2025 m. birželio mėn. ES klimato koeficientai, taikomi visoms programoms pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą (DFP) ir nustatyti Komisijos tarnybų darbiname dokumente „Klimato aspekto integravimo struktūra 2021–2027 m. daugiametėje finansinėje programoje“ (SWD(2022) 225), bus taikomi ir klimatui skirtoms išlaidoms pagal DFP 6 išlaidų kategoriją (Kaimyninės šalys ir pasaulis). Pagal Priemonę bus derinamasi prie požiūrio, kuriuo vadovaujama pagal kitas 6 išlaidų kategorijos priemones, kad būtų užtikrintas nuoseklus klimato srities ataskaitų teikimas šiame regione. Pagal Priemonę turėtų būti remiama veikla, kurią vykdant visapusiškai laikomasi Sąjungos klimato ir aplinkos apsaugos standartų bei prioritetų

⁴ 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, OL L 239, 2024 9 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>.

ir principo „nedaryti reikšmingos žalos“, kaip tai suprantama pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/852 (6) 17 straipsnį;

- (26) projektai patvirtinami pagal KIP, Komisijai juos įvertinus ir valstybėms narėms KIP valdyboje pateikus teigiamą nuomonę;
- (27) Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir Moldova, turėtų užtikrinti atitiktį reikalavimams, suderinamumą, nuoseklumą ir papildomumą, didesnę skaidrumą ir atskaitomybę teikiant paramą, be kita ko, įdiegiant tinkamas vidaus kontrolės sistemas ir įgyvendinant kovos su sukčiavimu politiką. Parama pagal Priemonę turėtų būti prieinama laikantis išankstinių sąlygų, kad Moldova taikytų ir gerbtų veiksmingus demokratinius mechanizmus, įskaitant daugiapartinę parlamentinę sistemą, laisvus ir sąžiningus rinkimus, pliuralistinę žiniasklaidą, nepriklausomas teismines institucijas bei teisinės valstybės principą, ir užtikrintų, kad būtų vykdomi visi įsipareigojimai gerbti žmogaus teises, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises;
- (28) reikėtų remti Priemonę Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės „Globali Europa“ ištekliais, sudarančiais 420 mln. EUR, ir paskolomis, kurių didžiausia galima suma yra 1 500 mln. EUR, 2025–2027 m. laikotarpiu. Ši suma turėtų apimti 9 proc. atidėjinių, reikalingų paskoloms (atitinkama suma yra 135 mln. EUR), Sąjungos teikiamą paramą projektams, patvirtintiems pagal KIP, kaip nurodyta 18 straipsnio 2 dalyje, ir papildomą paramą, įskaitant paramą pilietinės visuomenės organizacijoms ir techninę paramą. Negrąžintina parama turėtų būti finansuojama iš paketo, skirto kaimynystės geografinėi programai pagal Reglamento (ES) 2021/947 6 straipsnio 2 dalies a punktą. Turėtų būti taikomos visos Reglamento (ES) 2021/947 nuostatos, nebent šiame reglamente nurodyta kitaip. Siūloma Priemonė parengta nuodugniai remiantis Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonės pavyzdžiu;
- (29) 19 straipsnio 3 dalyje nurodyti sprendimai dėl lėšų išmokėjimo teikiant paramą paskolomis turėtų būti priimami laikotarpiu nuo 2025 m. sausio 1 d. iki 2029 m. birželio 30 d. Iki šios galutinės datos Komisijai pakaks laiko įvertinti, ar sėkmingai įvykdytos atitinkamos mokėjimo sąlygos, ir priimti paskesnę sprendimą išmokėti lėšas;
- (30) siekiant kuo labiau padidinti pajėgumą Sąjungos finansine parama pritraukti papildomų investicijų ir siekiant užtikrinti Sąjungos išlaidų kontrolę, investicijos, kuriomis padedama įgyvendinti reformų darbotvarkę, turėtų būti įgyvendinamos pagal KIP. Ne mažiau kaip 25 proc. leidžiamų skirti Moldovai paskolų sumos Moldova turėtų skirti investicijų projektams, patvirtintiems pagal KIP. Šiomis lėšomis papildoma negrąžintina parama, kurią šiems projektams teikia Sąjunga;
- (31) finansinis įsipareigojimas, prisiimamas dėl paskolų pagal Priemonę, neturėtų būti įtrauktas į išorės veiksmų garantijai pagal Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) 2021/947 31 straipsnio 4 dalį skirtą sumą;
- (32) šiam reglamentui turėtų būti taikomos Europos Parlamento ir Tarybos pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 322 straipsnį priimtą horizontaliosios finansinės taisyklės. Tos taisyklės nustatytos Reglamente (ES, Euratomas) 2024/2509 ir jomis visų pirma nustatoma tvarka, pagal kurią, taikant tiesioginio ir netiesioginio valdymo principus, biudžetas sudaromas ir vykdomas skiriant dotacijas, vykdamas viešuosius pirkimus, teikiant finansinę paramą, atliekant derinimo operacijas ir mokant atlyginimą išorės ekspertams, taip pat numatoma finansų pareigūnų atsakomybės kontrolė;

- (33) turėtų būti numatyta taikyti tinkamumo dalyvauti lėšų skyrimo procedūrose pagal šią Priemonę apribojimus, kai tai tikslinga, atsižvelgiant į konkretų veiklos pobūdį arba kai veikla turi įtakos saugumui ar viešajai tvarkai;
- (34) siekiant užtikrinti efektyvų Priemonės įgyvendinimą, be kita ko, palengvinti Moldovos integraciją į Europos vertės grandinę, visos pagal Priemonę finansuojamos ir įsigyjamos prekės ir medžiagos turėtų būti kilusios iš valstybių narių, Moldovos, šalių kandidačių ir Europos ekonominės erdvės susitarimo susitariančiųjų šalių, taip pat šalių, kurių Moldovai teikiamos paramos lygis yra panašus į Sąjungos paramos (atsižvelgiant į jų ekonomikos dydį) ir kurioms Komisija yra nustačiusi abipusę prieigą prie išorės paramos Moldovoje, išskyrus atvejus, kai neįmanoma priimtinomis sąlygomis pasirinkti prekių ir medžiagų tiekimo šaltinių jokioje iš tų šalių;
- (35) su Moldova turėtų būti sudarytas susitarimas dėl Priemonės, kuriuo būtų nustatyti Sąjungos ir Moldovos finansinio bendradarbiavimo principai ir nustatyti reikiami su Sąjungos finansavimo pagal Priemonę kontrole, priežiūra, stebėseną, vertinimu, ataskaitų teikimu ir auditu susiję mechanizmai, taisyklės dėl mokesčių, muitų ir rinkliavų, taip pat priemonės, kuriomis užkertamas kelias pažeidimams, sukčiavimui, korupcijai ir interesų konfliktams ir jie aptinkami, tiriami bei ištaisomi. Taigi, taip pat turėtų būti sudarytas paskolos susitarimas su Moldova, kuriame būtų išdėstytos konkrečios nuostatos dėl finansavimo, teikiamo paskolomis, valdymo ir įgyvendinimo. Ir susitarimas dėl Priemonės, ir paskolos susitarimas paprašius perduodami Europos Parlamentui ir Tarybai;
- (36) susitarime dėl Priemonės turėtų būti nustatytas Moldovos įsipareigojimas užtikrinti, kad, laikantis Sąjungos duomenų apsaugos principų ir taikytinų duomenų apsaugos taisyklių, įgyvendinant reformų darbotvarkę būtų renkami ir prieinami tinkami duomenys apie asmenis ir subjektus, gaunančius finansavimą, įskaitant informaciją apie tikrąją nuosavybę;
- (37) Priemonės įgyvendinimas turėtų būti grindžiamas nuosekliu ir prioritetiniu Moldovos tikslinių reformų ir su investicijomis susijusių prioritetų rinkiniu (reformų darbotvarkė), kuris sudarytų pagrindą skatinti įtraukų ir tvarų socioekonominį augimą ir būtų aiškiai suformuluotas ir suderintas su stojimo į Sąjungą reikalavimais ir pagrindiniais ES plėtros proceso principais. Reformų darbotvarkė bus bendroji programa, pagal kurią bus siekiama Priemonės tikslų. Reformų darbotvarkė turėtų būti parengta aktyviai konsultuojantis su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės organizacijas, ir turėtų atspindėti jų indėlį. Sąjungos paramos lėšos turėtų būti išmokamos tik jeigu laikomasi mokėjimo sąlygų ir jeigu daroma išmatuojama pažanga įgyvendinant reformas, nustatytas įvertintoje ir Komisijos oficialiai patvirtintoje reformų darbotvarkėje. Lėšų išmokėjimas turėtų būti atitinkamai struktūrizuotas pagal Priemonės tikslus;
- (38) reformų darbotvarkė turėtų apimti tikslines reformų priemones ir prioritetines investavimo sritis kartu su mokėjimo sąlygomis, kurias sudaro išmatuojami kokybiniai ir kiekybiniai veiksmai, rodantys tinkamą tų priemonių įgyvendinimo pažangą ar užbaigimą, taip pat pateikiamas tų priemonių įgyvendinimo tvarkaraštis. Reformų darbotvarkėje taip pat turėtų būti pateiktas preliminarus planuojamų investicijų projektų, numatomų įgyvendinti pagal KIP, sąrašas. Tuos veiksmus turėtų būti planuojama įgyvendinti ne vėliau kaip iki 2027 m. gruodžio 31 d., nors apskritai baigti įgyvendinti priemones, su kuriomis susiję tokie veiksmai, turėtų būti įmanoma ir po 2027 m., bet ne vėliau kaip iki 2028 m. gruodžio 31 d. Reformų darbotvarkėje turėtų būti išaiškinta Moldovos sistema, pagal kurią veiksmingai užkertamas kelias

pažeidimams, korupcijai, įskaitant aukšto lygio korupciją, sukčiavimui bei interesų konfliktams naudojant pagal Priemonę skirtas lėšas ir jie aptinkami ir ištaisomi, taip pat tvarka, taikoma siekiant išvengti dvigubo finansavimo, teikiamo pagal Priemonę ir kitas Sąjungos programas, taip pat teikiamo kitų paramos teikėjų;

- (39) reformų darbotvarkėje turėtų būti pateiktas paaiškinimas, kaip priemonėmis tikimasi prisidėti siekiant klimato srities ir aplinkos apsaugos tikslų, taikant principą „nedaryti reikšmingos žalos“ ir įgyvendinant skaitmeninę transformaciją;
- (40) priemonėmis pagal reformų darbotvarkę turėtų būti prisidedama prie efektyvios viešųjų finansų valdymo ir kontrolės sistemos tobulinimo, kovos su pinigų plovimu, mokesčių vengimu, mokesčių slėpimu, sukčiavimu ir organizuotu nusikalstamumu, taip pat prie veiksmingos valstybės pagalbos kontrolės sistemos siekiant užtikrinti sąžiningas sąlygas visoms įmonėms;
- (41) reformų darbotvarkėje turėtų būti apibūdintos tokios sistemos, taip pat konkretūs su 32 skyriumi susiję veiksmai siekiant padėti Moldovai suderinti savo audito ir kontrolės reikalavimus su Sąjungos standartais. Tuo atveju, kai prašyme išmokėti lėšas yra numatomas su 32 skyriumi susijęs veiksmas, nurodytas 19 straipsnio 2 dalyje, Komisija negali priimti sprendimo leisti išmokėti lėšas, jeigu ji nėra tokį veiksmą įvertinusi teigiamai;
- (42) susitarime dėl Priemonės taip pat turėtų būti nurodyti pažangos siekiant Priemonės bendrųjų ir konkrečių tikslų, nustatytų šiame reglamente, vertinimo rodikliai. Tie rodikliai turėtų būti pagrįsti tarptautiniu mastu sutartais rodikliais. Rodikliai taip pat turėtų kuo labiau derėti su pagrindiniais veiklos rezultatų rodikliais, įtrauktais į Komisijos įgyvendinimo sprendimą, kuriuo patvirtinamos Vakarų Balkanų reformų darbotvarkės pagal Reglamentą (ES) 2024/1449, ir į EDVF+ rezultatų vertinimo sistemą. Rodikliai turėtų būti tinkami, pripažinti, patikimi, paprasti ir išsamūs;
- (43) Komisija turėtų įvertinti reformų darbotvarkę remdamasi šiame reglamente nustatytais kriterijų sąrašais. Siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai patvirtinti reformų darbotvarkę. Komisija tinkamai atsižvelgs į Tarybos sprendimą 2010/427/ES (11) ir, kai tinkama, į Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) vaidmenį;
- (44) Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 110 straipsnio 2 dalyje nurodytoje darbo programoje, priimtoje pagal atitinkamas Reglamento (ES) 2021/947 nuostatas, turėtų būti numatytos sumos, finansuojamos iš kaimynystės geografinę programą pagal Reglamento (ES) 2021/947 6 straipsnio 2 dalies a punktą skirtą paketą;
- (45) atsižvelgiant į lankstumo įgyvendinant Priemonę poreikį, Moldova turėtų turėti galimybę pateikti pagrįstą prašymą Komisijai iš dalies pakeisti įgyvendinimo sprendimą, jei dėl objektyvių aplinkybių būtų iš dalies arba visiškai nebeįmanoma įgyvendinti reformų darbotvarkės, be kita ko, laikytis atitinkamų mokėjimo sąlygų. Moldova turėtų turėti galimybę pateikti pagrįstą prašymą iš dalies pakeisti reformų darbotvarkę, be kita ko, prirėkus siūlyti priedus. Komisija turėtų turėti galimybę iš dalies pakeisti įgyvendinimo sprendimą;
- (46) susitarime dėl Priemonės turėtų būti nustatytas Moldovos įsipareigojimas užtikrinti, kad, laikantis Sąjungos duomenų apsaugos principų ir taikytinų duomenų apsaugos taisyklių, įgyvendinant reformų darbotvarkę būtų renkami ir prieinami tinkami duomenys apie asmenis ir subjektus, gaunančius finansavimą, įskaitant informaciją apie tikrąją nuosavybę. Finansinę paramą reformų darbotvarkai turėtų būti galima teikti paskolos forma. Atsižvelgiant į Moldovos finansavimo poreikius, finansinę

paramą tikslinga organizuoti pagal diversifikuotą finansavimo strategiją, numatytą Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 224 straipsnyje ir jame nustatytą kaip bendrą finansavimo metodą, kuriuo tikimasi padidinti Sąjungos obligacijų likvidumą ir Sąjungos vertybinių popierių emisijų patrauklumą bei ekonominį efektyvumą;

- (47) tikslinga paskolas Moldovai teikti labai palankiomis sąlygomis, ne ilgesniam kaip 40 metų laikotarpiui, numatant, kad pagrindinė paskolos suma bus pradėta grąžinti ne anksčiau kaip 2034 m.;
- (48) atsižvelgiant į tai, kad su Moldovai pagal Priemonę paskolomis teikiama parama susijusi finansinė rizika yra panaši į finansinę riziką, susijusią su skolinimo operacijomis pagal Reglamentą (ES) 2021/947, atidėjiniai finansiniamis įsipareigojimams dėl paskolų pagal šį reglamentą turėtų būti sudaromi taikant 9 proc. normą, pagal Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 214 straipsnį, o atidėjinių finansavimas turėtų būti skiriamas iš kaimynystės geografinėi programai pagal Reglamento (ES) 2021/947 6 straipsnio 2 dalies a punktą skirtą paketo;
- (49) siekiant užtikrinti, kad Moldova disponuotų pradiniu finansavimu pirmosioms reformoms įgyvendinti, ji turėtų turėti galimybę gauti iki 7 proc. visos pagal Priemonę numatytos skirti sumos (atskaičius papildomą paramą, įskaitant paramą pilietinės visuomenės organizacijoms ir techninę paramą, ir atidėjinius paskoloms) kaip išankstinį finansavimą, jei tam pakanka lėšų ir yra laikomasi paramos pagal Priemonę teikimo išankstinių sąlygų;
- (50) svarbu užtikrinti tiek lankstumą, tiek programavimo galimybes teikiant Sąjungos paramą Moldovai. Moldova turėtų kas šešis mėnesius, ne vėliau kaip po dviejų mėnesių nuo planuoto veiksmų įvykdymo termino, nustatyto Komisijos įgyvendinimo sprendime, kuriuo patvirtinta reformų darbotvarkė, pateikti tinkamai pagrįstą prašymą išmokėti lėšas. Šiuo tikslu lėšas pagal Priemonę turėtų būti leista išmokėti pagal nustatytą pusmečio grafiką, atsižvelgiant į tai, ar pakanka lėšų, remiantis Moldovos pateiktu prašymu išmokėti lėšas ir Komisijai patikrinus, ar tinkamai įvykdytos tiek bendrosios su makrofinansiniu stabilumu, patikimu viešųjų finansų valdymu, skaidrumu ir biudžeto priežiūra susijusios sąlygos, tiek atitinkamos mokėjimo sąlygos. Jei tam tikra mokėjimo sąlyga neįvykdoma pagal sprendime, kuriuo patvirtinta reformų darbotvarkė, nustatytą orientacinį tvarkaraštį, Komisija gali sustabdyti visų ar dalies su ta sąlyga susietų lėšų išmokėjimą, laikydamosi dalinio išmokėjimo metodikos. Atitinkamos lėšos, kurių mokėjimas sustabdytas, galėtų būti išmokėtos kitu lėšų išmokėjimo etapu ir ne vėliau kaip po dvylikos mėnesių nuo pradinio orientaciniame tvarkaraštyje nustatyto termino, jeigu mokėjimo sąlygos yra įvykdytos. Pirmaisiais įgyvendinimo metais tas terminas turėtų būti pratęstas iki 24 mėnesių nuo pradinio neigiamo įvertinimo;
- (51) nukrypstant nuo Finansinio reglamento 116 straipsnio 2 ir 5 dalių, tikslinga nustatyti mokėjimo terminą, taikomą įnašams į valstybės biudžetą ir skaičiuojamą nuo tos dienos, kai pranešama apie sprendimą leisti išmokėti lėšas Moldovai, ir netaikyti reikalavimo, kad Komisija Moldovai mokėtų delspinigius;
- (52) Komisija Europos Parlamento prašymu, pateiktu per biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą, turėtų pateikti išsamią informaciją apie Sąjungos biudžeto vykdymą pagal Priemonę, visų pirma apie atliktus auditus, įskaitant nustatytus trūkumus ir taikytas taisomąsias priemones, taip pat informaciją apie projektus, patvirtintus pagal KIP, įskaitant, kai taikytina, Moldovos bendro finansavimo sumą, taip pat kitus finansinių įnašų, be kita ko, pagal kitas Sąjungos finansavimo priemones, šaltinius;

- (53) pagal ES sutarties 29 straipsnį ir SESV 215 straipsnį patvirtintų Sąjungos ribojamųjų priemonių taikymo aplinkybėmis negalima tiesiogiai ar netiesiogiai padaryti prieinamų lėšų ar ekonominių išteklių į sąrašą įtrauktiems juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms arba jų naudai. Taigi, tokie į sąrašą įtraukti subjektai ir jiems nuosavybės teise priklausančios arba jų kontroliuojami subjektai neturėtų būti remiami pagal Priemonę;
- (54) siekiant skaidrumo ir atskaitomybės, Moldova turėtų paskelbti duomenis apie galutinius lėšų gavėjus, gaunančius finansavimo sumas, kurios, įgyvendinant reformas ir investicijas pagal Priemonę, iš viso viršija 50 000 EUR lygiavertę sumą;
- (55) laikantis Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 (13) ir Tarybos reglamentų (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 (14), (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 (15) ir (ES) 2017/1939 (16), Sąjungos finansiniai interesai turi būti apsaugomi proporcingomis priemonėmis, įskaitant priemones, susijusias su pažeidimų, sukčiavimo, korupcijos, interesų konfliktų ir dvigubo finansavimo prevencija, aptikimu, ištaisymu ir tyrimu ir su prarastų, nepagrįstai išmokėtų ar netinkamai panaudotų lėšų susigrąžinimu;
- (56) visų pirma, pagal reglamentus (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 ir (ES, Euratomas) Nr. 883/2013, Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) turėtų būti įgaliota atlikti administracinius tyrimus, įskaitant patikras vietoje ir inspektavimą, siekiant nustatyti, ar nėra sukčiavimo, korupcijos ar kitokios neteisėtos veiklos, kenkiančios Sąjungos finansiniams interesams;
- (57) pagal Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 129 straipsnį, Komisijai, OLAF, Europos Audito Rūmams ir, kai taikytina, Europos prokuratūrai turėtų būti suteiktos reikiamos teisės ir prieiga, taip pat teisės ir prieigą jiems turėtų suteikti tretieji asmenys, dalyvaujantys naudojant Sąjungos lėšas;
- (58) Komisija turėtų užtikrinti, kad pagal Priemonę būtų veiksmingai apsaugomi Sąjungos finansiniai interesai. Atsižvelgdama į ilgalaikę finansinės paramos teikimo Moldovai, taip pat pagal netiesioginio valdymo principą, patirtį ir atsižvelgdama į Moldovos laipsnišką prisiderinimą prie Sąjungos vidaus kontrolės standartų ir praktikos, Komisija iš esmės turėtų pasikliauti Moldovos vidaus kontrolės ir sukčiavimo prevencijos sistemų veikimu. Visų pirma Komisija ir OLAF ir, kai taikytina, Europos prokuratūra turėtų būti nedelsiant informuojamos apie visus įtariamų pažeidimų, sukčiavimo, korupcijos ir interesų konfliktų, darančių poveikį lėšų panaudojimui pagal Priemonę, atvejus;
- (59) be to, Moldova turėtų nedelsdama pranešti Komisijai apie pažeidimus, įskaitant sukčiavimą, kurie nustatyti per pirminį administracinį ar teisminį nagrinėjimą, ir nuolat informuoti Komisiją apie administracinių ir teismo procesų eigą. Siekiant derintis prie valstybių narių gerosios praktikos, šie pranešimai turėtų būti teikiami elektroninėmis priemonėmis, naudojantis Komisijos sukurta Pažeidimų valdymo sistema;
- (60) Moldova turėtų sukurti stebėsenos sistemą, kuria remiantis būtų rengiama pusmečio ataskaita dėl jos reformų darbotvarkėje nustatytų mokėjimo sąlygų įvykdymo, pridedama prie kas pusmetį teikiamo prašymo išmokėti lėšas. Moldova turėtų rinkti duomenis ir informaciją ir suteikti prieigą prie jų, kad būtų galima užkirsti kelią pažeidimams, sukčiavimui, korupcijai bei interesų konfliktams, susijusiems su priemonėmis, remiamomis pagal Priemonę, ir juos aptikti ir ištaisyti;

- (61) Komisija turėtų užtikrinti, kad veiktų aiškūs stebėsenos ir nepriklausomo vertinimo mechanizmai siekiant veiksmingos atskaitomybės ir skaidrumo vykdančią Sąjungos biudžetą ir siekiant užtikrinti, kad būtų veiksmingai vertinama pažanga siekiant šio reglamento tikslų;
- (62) Komisija turėtų Europos Parlamentui ir Tarybai teikti metinę ataskaitą dėl pažangos, padarytos siekiant šio reglamento tikslų;
- (63) užbaigus Priemonės įgyvendinimą Komisija turėtų atlikti jos vertinimą;
- (64) Moldova turėtų remti laisvą pliuralistinę žiniasklaidą, kuri didintų ir skatintų Sąjungos vertybių ir su galima naryste Sąjungoje susijusios naudos bei pareigų supratimą, ir kartu turėtų ryžtingais veiksmais kovoti su užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi. Ji taip pat turėtų užtikrinti proaktyvią, aiškią ir nuoseklią viešą komunikaciją, be kita ko, apie Sąjungos paramą. Sąjungos finansavimo gavėjai turėtų aktyviai pripažinti tų lėšų kilmę ir užtikrinti Sąjungos finansavimo matomumą laikydamiesi parengto Komunikacijos apie ES išorės veiksmus ir jų matomumo užtikrinimo vadovo;
- (65) įgyvendinant Priemonę taip pat reikėtų intensyvesnės strateginės komunikacijos ir viešosios diplomatijos siekiant propaguoti Sąjungos vertybes ir atkreipti dėmesį į pridėtinę Sąjungos paramos vertę;
- (66) kadangi šio reglamento tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi ES sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali priimti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;
- (67) siekiant tinkamu laiku ir nedelsiant suteikti finansavimą Moldovai, šis reglamentas turėtų įsigalioti kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Dalykas

1. Šiuo reglamentu nustatoma Moldovos reformų ir ekonomikos augimo priemonė 2025–2027 m. laikotarpiu (toliau – Priemonė).
2. Pagal šį reglamentą Moldovai teikiama parama, kad būtų vykdomos su ES susijusios reformos, visų pirma, įtraukios ir tvarios socialinės bei ekonominės reformos ir reformos pagal pagrindinius plėtros proceso principus, suderintus su Sąjungos vertybėmis, taip pat daromos investicijos Moldovos reformų darbotvarkei įgyvendinti.
3. Priemonės įgyvendinimui taikomos Reglamente (ES) 2021/947 nustatytos taisyklės, nebent šiame reglamente nurodyta kitaip.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- (1) Moldova – Moldovos Respublika;
- (2) susitarimas dėl Priemonės – Komisijos ir Moldovos sudaromas susitarimas, kuriuo nustatomi Moldovos ir Komisijos finansinio bendradarbiavimo pagal šį reglamentą principai; šis susitarimas yra finansavimo susitarimas, kaip tai suprantama pagal Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 114 straipsnio 2 dalį;
- (3) plėtros politikos sistema – Europos Vadovų Tarybos ir Europos Sąjungos Tarybos nustatyta bendra šio reglamento įgyvendinimo politikos sistema, įskaitant persvarstytą plėtros metodiką, susitarimus, kuriais nustatomi teisiškai privalomi santykiai su Moldova, derybų programas, pagal kurias valdomos stojimo derybos su šalimis kandidatėmis (kai taikytina), taip pat Europos Parlamento rezoliucijas, susijusius Komisijos komunikatus, be kita ko, dėl teisinės valstybės principo (kai taikytina), ir bendrus Komisijos bei Sąjungos vyriausiojo įgaliojimo užsienio reikalams ir saugumo politikai komunikatus;
- (4) paskolos susitarimas – Sąjungos ir Moldovos sudaromas susitarimas, kuriuo nustatomos pagal Priemonę paskolomis teikiamos paramos sąlygos;
- (5) reformų darbotvarkė – visapusiškas, nuoseklus ir prioritetizuotas Moldovos tikslinių reformų ir prioritetinių investavimo sričių rinkinys, apimantis mokėjimo sąlygas, pagal kurias nustatoma pakankama susijusių priemonių įgyvendinimo pažanga ar užbaigimas, ir orientacinę jų įgyvendinimo tvarkaraštį;
- (6) priemonės – reformų darbotvarkėje pagal III skyrių nustatytos reformos ir investicijos;
- (7) mokėjimo sąlygos – lėšų išmokėjimo sąlygos, išreikštos stebimais ir išmatuojamais kokybiniais ar kiekybiniais veiksmais, kuriuos turi įvykdyti Moldova, kaip nustatyta reformų darbotvarkėje pagal III skyrių;
- (8) derinimo operacija – Sąjungos biudžeto lėšomis remiama operacija, kurią vykdant negrąžintina parama iš Sąjungos biudžeto derinama su grąžintina parama, kurią teikia plėtros ar kitos viešosios finansų įstaigos, įskaitant eksporto kreditų agentūras, arba komercinės finansų įstaigos ir investuotojai;
- (9) galutinis (lėšų) gavėjas – finansavimą pagal Priemonę gaunantis asmuo arba subjektas; tos finansavimo dalies, kuri yra prieinama kaip finansinė parama, galutinis gavėjas bus Moldovos išdas; tos finansavimo dalies, kuri yra prieinama pagal Kaimynystės investicijų platformą, galutinis gavėjas bus investicijų projektą įgyvendinantis rangovas arba subrangovas;
- (10) nedaryti reikšmingos žalos – neremti ir nevykdyti ekonominės veiklos, kuria būtų daroma reikšminga Reglamento (ES) 2020/852 17 straipsnyje apibrėžta žala kuriam nors iš aplinkos tikslų (kai taikytina);
- (11) Kaimynystės investicijų platforma – viena iš Reglamento (ES) 2021/947 32 straipsnyje nurodytų regioninių investavimo platformų.

3 straipsnis

Priemonės tikslai

1. Bendrieji Priemonės tikslai yra:

- (a) remti ES plėtros procesą, kad būtų, patvirtinant ir įgyvendinant į būsimą narystę Sąjungoje orientuotas reformas, greičiau prisiderinama prie Sąjungos vertybių, teisės aktų, taisyklių, standartų, politikos ir praktikos (*acquis*);
- (b) remti laipsnišką Moldovos integraciją į Sąjungos bendrąją rinką;
- (c) spartinti socialinę ir ekonominę Moldovos ekonomikos konvergenciją su Sąjunga;
- (d) puoselėti gerus kaimyninius santykius, taip pat žmonių tarpusavio ryšius.

2. Konkretūs Priemonės tikslai yra:

- (a) toliau stiprinti pagrindinius ES plėtros proceso principus, įskaitant teisinę valstybę ir pagrindines teises, demokratinių institucijų veikimą, įskaitant depoliarizaciją, viešąjį administravimą ir atitiktį ekonominiams kriterijams: be kita ko, skatinti teisminių institucijų nepriklausomumą, stiprinti saugumą ir stabilumą, intensyviau kovoti su sukčiavimu ir visų formų korupcija, įskaitant aukšto lygio korupciją ir nepotizmą, organizuotu nusikalstamumu, tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir pinigų plovimu, taip pat terorizmo finansavimu, mokesčių slėpimu ir sukčiavimu mokesčiais bei mokesčių vengimu; didinti tarptautinės teisės laikymąsi; stiprinti žiniasklaidos laisvę ir nepriklausomumą bei akademinę laisvę; kovoti su neapykantos kalba; kurti pilietinei visuomenei palankią aplinką, skatinti socialinį dialogą; skatinti lyčių lygybę, lyčių aspekto integravimą ir moterų bei mergaičių įgalėjimą, nediskriminavimą ir toleranciją, kad būtų užtikrinama ir didinama pagarba pabėgėlių ir mažumoms priklausančių asmenų (įskaitant tautines mažumas ir romų bendruomenę) teisėms, taip pat lesbiečių, gėjų, biseksualių, translyčių ir interseksualių asmenų teisėms;
- (b) siekti visiško Moldovos politikos suderinimo su Sąjungos bendra užsienio ir saugumo politika (BUSP), įskaitant Sąjungos ribojamąsias priemones;
- (c) kovoti su dezinformacija ir užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi, nukreiptais prieš Sąjungą ir jos vertybes;
- (d) siekti suderinimo su Sąjungos vizų politika;
- (e) didinti Moldovos viešojo administravimo veiksmingumą, stiprinti pajėgumus ir investuoti į administracijos personalą; užtikrinti galimybę susipažinti su informacija, viešąją kontrolę ir pilietinės visuomenės dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose; remti skaidrumą, atskaitomybę, struktūrines reformas ir gerą valdymą visais lygmenimis, be kita ko, kai tai susiję su jų įgaliojimais prižiūrėti ir tirti viešųjų lėšų skyrimą bei prieinamumą, taip pat viešųjų finansų valdymo, viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos kontrolės srityse; remti iniciatyvas ir organizacijas, prisidedančias remiant ir vykdančias tarptautinį teisingumą Moldova;
- (f) paspartinti Moldovos perėjimą prie tvarios, neutralaus poveikio klimatui ir įtraukios ekonomikos, kuri būtų pajėgi atlaikyti Sąjungos bendrosios rinkos konkurencinį spaudimą rinkai, ir prie stabilios investicinės aplinkos, ir mažinti jos strateginę priklausomybę;

- (g) skatinti Moldovos ekonominę integraciją į Sąjungos bendrąją rinką, visų pirma didesniais prekybos bei investicijų srautais ir atspariomis vertės grandinėmis;
- (h) remti didesnę integraciją su Sąjungos bendrąja rinką geresniu ir tvariu susisiekimu, derinamu su transeuropiniais tinklais, kad būtų stiprinami geri kaimyniniai santykiai, taip pat žmonių tarpusavio ryšiai;
- (i) spartinti įtraukią ir tvarią žaliąją pertvarką, kad iki 2050 m. būtų neutralizuotas poveikis klimatui, laikantis Paryžiaus susitarimo ir žaliojo kurso ir įtraukiant visus ekonomikos sektorius, visų pirma energetiką, be kita ko, kad būtų pereinama prie dekarbonizuotos, neutralaus poveikio klimatui, atsparios klimato kaitos poveikiui ir žiedinės ekonomikos, kartu užtikrinant, kad investicijos atitiktų principą „nedaryti reikšmingos žalos“;
- (j) skatinti skaitmeninę transformaciją ir skaitmeninius įgūdžius, svarbius darniam vystymuisi ir integraciniam augimui;
- (k) skatinti inovacijas, mokslinius tyrimus ir akademinių institucijų bei pramonės bendradarbiavimą remiant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, skatinant vietos pramonę ir ypač daug dėmesio skiriant vietos labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms bei startuoliams;
- (l) skatinti kokybišką švietimą, mokymą, perkvalifikavimą ir kvalifikacijos kėlimą visais lygmenimis, ypač daug dėmesio skiriant jaunimui, be kita ko, kovojant su jaunimo nedarbu, užkertant kelią protų nutekėjimui ir remiant pažeidžiamas bendruomenes, įskaitant pabėgėlius, taip pat pagal Europos socialinių teisių ramstį remti užimtumo politiką, įskaitant darbo teises, kartu kovojant su skurdu.

4 straipsnis

Bendrieji principai

1. Paramą pagal Priemonę Komisija valdo taip, kad būtų laikomasi ekonominių reformų pagrindinių principų ir tikslų, nustatytų ES ir Moldovos asociacijos susitarime ir ES plėtros politikoje.
2. Bendradarbiavimas pagal Priemonę grindžiamas poreikiais ir taip bendradarbiaujant skatinama laikytis vystymosi veiksmingumo principų, t. y. kad Moldova prisiimtų atsakomybę už vystymosi prioritetus ir būtų orientuojamasi į aiškias paramos sąlygas ir apčiuopiamus rezultatus, įtraukia partnerystę, skaidrumą ir tarpusavio atskaitomybę. Šis bendradarbiavimas grindžiamas veiksmingu ir efektyviu išteklių paskirstymu ir naudojimu.
3. Makrofinansinės paramos teikimas neįeina į Priemonės taikymo sritį.
4. Parama pagal Priemonę teikiama papildomai kartu su parama, teikiama pagal kitas Sąjungos programas ir priemones, ir ją papildo. Veiklai, tinkamai finansuoti pagal šį reglamentą, galima gauti paramą ir pagal kitas Sąjungos programas bei priemones, su sąlyga, kad tokia parama nebūtų skiriama toms pačioms išlaidoms padengti ir būtų užtikrinama tinkama priežiūra ir biudžeto kontrolė. Komisija užtikrina Priemonės ir kitų Sąjungos programų tarpusavio papildomumą bei sinergiją, siekiant vengti paramos dubliavimo ir dvigubo finansavimo.
5. Siekdamas skatinti savo veiksmų papildomumą, nuoseklumą ir efektyvumą, Komisija ir valstybės narės bendradarbiauja ir stengiasi vengti dubliavimo ir

užtikrinti sinergiją tarp paramos pagal šį reglamentą ir kitų formų paramos (įskaitant integruotus finansinius paketus, sudarytus iš eksporto ir kartu vystymosi finansavimui skirtų lėšų), kurią teikia Sąjunga, valstybės narės, trečiosios valstybės, daugiašalės ir regioninės organizacijos bei subjektai, kaip antai tarptautinės organizacijos ir susijusios tarptautinės finansų įstaigos, agentūros ir ne Sąjungos paramos teikėjai, laikantis nustatytų principų, pagal kuriuos stiprinamas veiklos koordinavimas išorės paramos srityje, be kita ko, stiprinant koordinavimą su valstybėmis narėmis vietos lygmeniu. Toks koordinavimas vietos lygmeniu apima reguliariai ir tinkamu laiku rengiamas konsultacijas ir dažną keitimąsi informacija visu Priemonės įgyvendinimo laikotarpiu.

6. Vykdamas veiklą pagal Priemonę integruojama ir skatinama demokratija, žmogaus teisės ir lyčių lygybė, laipsniškai derinamasi prie Sąjungos socialinių, klimato ir aplinkos apsaugos standartų, integruojamas klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie jos, kai aktualu, nelaimių rizikos mažinimas, aplinkos apsauga ir biologinės įvairovės išsaugojimas, be kita ko, kai tikslinga, atliekant poveikio aplinkai vertinimus, ir prisidedama prie pažangos siekiant darnaus vystymosi tikslų, skatinant integruotus veiksmus, kuriais galima gauti papildomos naudos ir nuosekliai siekti kelių tikslų. Vykdamas tokią veiklą stengiamasi, kad nesusidarytų neišnaudojamo turto, ir vadovaujamasi principais „nedaryti reikšmingos žalos“ ir „nė vieno nepalikti nuošalyje“, taip pat tvarumo integravimo principu, kuriuo grindžiamas Europos žaliasis kursas. Ne mažiau kaip 37 proc. negrąžintinos finansinės paramos, įskaitant atidėjinius, skiriamos investicijų projektams, patvirtintiems pagal Kaimynystės investicijų platformą (KIP), turėtų būti panaudojama atsižvelgiant į klimato srities tikslus.
7. Moldova ir Komisija užtikrina, kad rengiant reformų darbotvarkę ir įgyvendinant Priemonę būtų visą laiką atsižvelgiama į lyčių lygybę, lyčių aspekto integravimą ir lyčių perspektyvos integravimą ir šie dalykai būtų skatinami. Moldova ir Komisija imasi tinkamų veiksmų, kad užkirstų kelią bet kokiai diskriminacijai dėl lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos. Komisija apie šias priemones praneša savo reguliariose ataskaitose pagal lyčių lygybės veiksmų planus.
8. Pagal Priemonę neremiamą veiklą ar priemonės, kurios yra nesuderinamos su Moldovos energetikos ir klimato srities veiksmų planais, jos nacionaliniu lygmeniu nustatytu įpareigojančiu veiksmu pagal Paryžiaus susitarimą ir užmoju ne vėliau kaip iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą arba kuriomis skatinama investuoti į iškastinį kurą ar daromas didelis neigiamas poveikis aplinkai, klimatui ar biologinei įvairovei.
9. Laikydamosi įtraukios partnerystės principo Komisija siekia tinkamai užtikrinti demokratinę kontrolę, kurios forma būtų Moldovos vyriausybės konsultavimasis su parlamentu, taip pat su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis, be kita ko, su vietos ir regionų valdžios institucijomis, socialiniais partneriais ir pilietine visuomene, įskaitant pažeidžiamas grupes, pabėgėlius ir visas mažumas ir bendruomenes (kai aktualu), kad jie galėtų dalyvauti planuojant ir įgyvendinant veiklą, tinkamą finansuoti pagal Priemonę, ir dalyvauti susijusiuose stebėsenos, kontrolės ir vertinimo procesuose (kai aktualu). Tomis konsultacijomis siekiama atstovauti pliuralistinei Moldovos visuomenei.
10. Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir su Moldova, užtikrina, kad būtų vykdomi Sąjungos įsipareigojimai didinti paramos teikimo

skaidrumą ir atskaitomybę, be kita ko, skatinant įgyvendinti ir stiprinti vidaus kontrolės sistemas ir kovos su sukčiavimu politikos priemones. Komisija rezultatų suvestinėje, nurodytoje 24 straipsnyje, viešai skelbia informaciją apie paramos dydį ir paskirstymą. Moldova, kaip apibūdinta 20 straipsnyje, viešai skelbia naujausius duomenis apie galutinius Sąjungos lėšų, skirtų reformoms ir investicijoms pagal Priemonę įgyvendinti, gavėjus.

5 straipsnis

Išankstinės Sąjungos paramos sąlygos

1. Paramos pagal Priemonę išankstinės sąlygos – kad Moldova taikytų ir gerbtų veiksmingus demokratinius mechanizmus, įskaitant daugiapartinę parlamentinę sistemą, laisvus ir sąžiningus rinkimus, pliuralistinę žiniasklaidą, nepriklausomas teismines institucijas bei teisinės valstybės principą, ir užtikrintų, kad būtų vykdomi visi įsipareigojimai gerbti žmogaus teises, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises.
2. Komisija, tinkamai atsižvelgdama į plėtos politikos sistemą, stebi 1 dalyje nustatytų išankstinių sąlygų įvykdymą prieš išmokant lėšas, įskaitant išankstinį finansavimą, Moldovai pagal Priemonę ir visu paramos pagal Priemonę teikimo laikotarpiu. Per stebėsenos procesą Komisija taip pat atsižvelgia į aktualias tarptautinių organizacijų, kaip antai Europos Tarybos ir jos Venecijos komisijos ar Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro, rekomendacijas.
3. Komisija gali priimti sprendimą, kuriame būtų daroma išvada, kad kai kurios iš šio straipsnio 1 dalyje nustatytų išankstinių sąlygų neįvykdytos, ir, visų pirma, gali sustabdyti 19 straipsnyje nurodytų lėšų išmokėjimą, nepriklausomai nuo to, ar įvykdytos 10 straipsnyje nurodytos mokėjimo sąlygos.

II SKYRIUS

Finansavimas ir įgyvendinimas

6 straipsnis

Įgyvendinimas

1. Priemonė remiama Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės „Globali Europa“ ištekliais, sudarančiais 420 mln. EUR, ir paskolomis, kurių didžiausia galima suma yra 1 500 mln. EUR. Paskoloms skiriama suma nėra Reglamento (ES) 2021/947 31 straipsnio 4 dalyje nurodytos išorės veiksmų garantijos lėšų sumos dalis.
2. Negrąžintina finansinė parama 2025 m. sausio 1 d. – 2027 m. gruodžio 31 d. laikotarpiu finansuojama iš paketo, skirto kaimynystės geografinėi programai pagal Reglamento (ES) 2021/947 6 straipsnio 2 dalies a punktą. Ji apima atidėjinius paskoloms, sudarančius 135 mln. EUR, Sąjungos teikiamą paramą projektams, patvirtintiems pagal KIP, kaip nurodyta 18 straipsnio 2 dalyje, ir papildomą paramą, įskaitant paramą pilietinės visuomenės organizacijoms ir techninę paramą. Tas finansavimas įgyvendinamas laikantis Reglamento (ES) 2021/947.

19 straipsnio 3 dalyje nurodyti sprendimai dėl lėšų išmokėjimo teikiant paramą paskolomis priimami laikotarpiu nuo 2025 m. sausio 1 d. iki 2029 m. birželio 30 d.

3. Sąjungos paramos lėšų išmokėjimas yra Komisijos valdomas taip, kad būtų laikomasi reformų pagrindinių principų ir tikslų, nustatytų reformų darbotvarkėje. Visos lėšos, išskyrus 2 dalyje nurodytą papildomą paramą ir 5 dalyje nurodytus išteklius, suteikiamos jas išmokant dalimis du kartus per metus, remiantis reikiamų reformų užbaigimu per nustatytus terminus, dėl kurių susitarta reformų darbotvarkėje ir kuriems pritarta Komisijos įgyvendinimo sprendime.
4. Ne mažiau kaip 25 proc. paskolomis teikiamos paramos dalies lėšų, išmokamų Moldovai, Moldova skiria investicijų projektams, patvirtintiems pagal Kaimynystės investicijų platformą (KIP) – vieną iš Reglamento (ES) 2021/947 32 straipsnyje nurodytų regioninių investavimo platformų. Susitarime dėl priemonės, nurodytame 8 straipsnyje, išsamiai išdėstomas šis įpareigojimas, taip pat išsamios įgyvendinimo taisyklės ir principai. Jei šio įsipareigojimo nesilaikoma, tolesni veiksmai pagal Priemonę sustabdomi ir atitinkamos sumos susigrąžinamos iš Moldovos, kaip nurodyta 19 straipsnyje.
5. Suma, siekianti iki 1 proc. negrąžintinos paramos, nurodytos 2 dalyje, gali būti panaudota techninei ir administracinei paramai įgyvendinant Priemonę, kaip antai parengiamiesiems veiksams, stebėsenos, kontrolės, audito ir vertinimo veiklai, kuri yra reikalinga Priemonei valdyti ir jos tikslams pasiekti, visų pirma tyrimams, ekspertų posėdžiams, mokomosioms konsultacijoms su Moldovos institucijomis, konferencijoms, konsultacijoms su suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant vietos ir regionų valdžios institucijas ir pilietinės visuomenės organizacijas, informavimo ir komunikacijos veiklai, įskaitant įtraukius informavimo veiksmus ir institucinį informavimą apie Sąjungos politikos prioritetus, susijusius su šio reglamento tikslais, išlaidoms, susijusioms su IT tinklais, telkiant dėmesį į informacijos tvarkymą ir mainus, institucinėms informacinių technologijų priemonėms, taip pat visoms kitoms išlaidoms būstinėje ir Sąjungos delegacijoje, susijusioms su Priemonei reikalinga administracine ir koordinavimo parama, padengti. Išlaidos taip pat gali apimti veiklos, kuria remiamas skaidrumas, ir kitos veiklos, kaip antai projektų ar programų kokybės kontrolės ir stebėsenos vietoje, išlaidas, taip pat tarpusavio konsultavimosi ir ekspertų darbo, susijusio su reformų ir investicijų vertinimu ir įgyvendinimu, išlaidas.

7 straipsnis

Taisyklės dėl asmenų ir subjektų tinkamumo finansuoti, prekių bei medžiagų kilmės ir pagal Priemonę taikomų apribojimų

1. Nukrypstant nuo Reglamento (ES) 2021/947 28 straipsnio, viešųjų pirkimų ir dotacijų skyrimo procedūrose dėl veiklos, finansuojamos pagal Priemonę, gali dalyvauti tarptautinės bei regioninės organizacijos ir visi fiziniai asmenys, kurie yra toliau išvardytų šalių piliečiai, arba juridiniai asmenys, faktiškai įsisteigę toliau išvardytose šalyse:
 - (a) valstybėse narėse, Moldovoje, šalyse kandidatėse ir Europos ekonominės erdvės susitarimo susitariančiose šalyse;
 - (b) šalyse, kurių Moldovai teikiamos paramos lygis, atsižvelgiant į jų ekonomikos dydį, yra panašus į Sąjungos paramos Moldovai lygį ir kurioms Komisija yra suteikusi abipusę prieigą prie išorės paramos Moldovoje.

2. 1 dalies b punkte nurodyta abipusė prieiga gali būti suteikiama ribotam, ne trumpesniam kaip vienu metų laikotarpiui, kai šalis Sąjungos ir šalių, atitinkančių dalyvavimo pagal Priemonę reikalavimus, subjektams suteikia galimybę dalyvauti tokiomis pačiomis sąlygomis.

Komisija sprendimus dėl abipusės prieigos priima pasikonsultavusi su Moldova.

3. Visų pagal Priemonę finansuojamų ir įsigyjamų prekių ir medžiagų kilmės šalys yra kurios nors iš tų, kurios nurodytos 1 dalies a ir b punktuose, nebent būtų neįmanoma pagrįstomis sąlygomis pasirinkti tų prekių ir medžiagų tiekimo šaltinių jokioje iš tų šalių. Be to, taikomos 6 dalyje nustatytos taisyklės dėl apribojimų.
4. Tinkamumo taisyklės pagal šį straipsnį netaikomos fiziniams asmenims, kuriuos yra įdarbinęs ar kitaip teisėtai pasamdęs reikalavimus atitinkantis rangovas arba, kai taikytina, subrangovas, ir šiomis taisyklėmis tiems asmenims nenustatoma apribojimų dėl pilietybės, nebent apribojimai dėl pilietybės būtų grindžiami 6 dalyje nurodytomis taisyklėmis.
5. Kai veiklą bendrai finansuoja Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 62 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte nurodytas subjektas arba veikla pagal tiesioginio valdymo ar netiesioginio valdymo principą įgyvendinama dalyvaujant tokiems subjektams, tiems subjektams taikytinos taisyklės yra papildomai taikomos kartu su šiuo straipsniu nustatytomis taisyklėmis, įskaitant, kai taikytina, apribojimus, numatytus šio straipsnio 6 dalyje ir tinkamai išreikštus finansavimo susitarimuose ir sutartiniuose dokumentuose, pasirašomuose su tais subjektais.
6. Tinkamumo taisyklės ir taisyklės dėl prekių bei medžiagų kilmės, nustatytos 1 ir 3 dalyse, taip pat fizinių asmenų pilietybės taisyklės, nustatytos 4 dalyje, gali būti griežtinamos nustatant juridinių asmenų, dalyvaujančių lėšų skyrimo procedūrose, pilietybės, geografinės padėties ar pobūdžio apribojimus, taip pat prekių ir medžiagų geografinės kilmės apribojimus, kai:
 - (a) tokie apribojimai yra reikalingi atsižvelgiant į konkretų veiklos pobūdį arba tikslus ar į konkrečią lėšų skyrimo procedūrą, arba tie apribojimai yra būtini veiksmingam veiklos įgyvendinimui užtikrinti;
 - (b) veikla ar konkrečios lėšų skyrimo procedūros daro poveikį saugumui ar viešajai tvarkai, visų pirma kai tai susiję su Sąjungos, valstybių narių ar Moldovos ypatingos svarbos turtu ir interesais, įskaitant skaitmeninės infrastruktūros, be kita ko, 5G tinklo infrastruktūros, ryšių ir informacinių sistemų bei susijusių tiekimo grandinių saugumą, atsparumą ir vientisumo apsaugą.
7. Dalyvauti konkursuose siekiantys pareiškėjai ir kandidatai iš reikalavimų neatitinkančių šalių gali būti pripažįstami atitinkančiais reikalavimus skubos atvejais arba kai reikiamos paslaugos nėra prieinamos atitinkamų šalių ar teritorijų rinkose, arba kitais tinkamai pagrįstais atvejais, kai dėl tinkamumo taisyklių taikymo būtų neįmanoma arba pernelyg sudėtinga vykdyti veiklą.
8. Pagal ES sutarties 29 straipsnį ir SESV 215 straipsnį priimtų Sąjungos ribojamųjų priemonių taikymo aplinkybėmis jokios lėšos ar ekonominiai ištekliai negali būti tiesiogiai ar netiesiogiai prieinami juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms, kuriems taikomos Sąjungos ribojamosios priemonės, arba jiems naudingi. Tokie asmenys ir subjektai ir jiems nuosavybės teise priklausantys arba jų kontroliuojami subjektai nei tiesiogiai, nei netiesiogiai neremiami pagal Priemonę, be

kita ko, kaip netiesioginiai savininkai, tiekimo grandinėje dalyvaujantys subrangovai ar galutiniai naudos gavėjai.

8 straipsnis

Susitarimas dėl Priemonės

1. Šio reglamento įgyvendinimo tikslais Komisija su Moldova sudaro susitarimą dėl Priemonės, kuriuo nustatomi įsipareigojimai ir mokėjimo sąlygos, susiję su lėšų išmokėjimu.
2. Susitarimą dėl Priemonės papildo paskolos susitarimas pagal 15 straipsnį, kuriuo nustatomos konkrečios finansavimo, skiriamo paskolos forma, valdymo ir įgyvendinimo nuostatos. Susitarimas dėl Priemonės, įskaitant bet kokius susijusius dokumentus, nedelsiant vienu metu pateikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai, kai to prašoma.
3. Finansavimas Moldovai suteikiamas tik įsigaliojus susitarimui dėl Priemonės ir paskolos susitarimui.
4. Susitarimu dėl Priemonės ir paskolos susitarimu, sudaromais su Moldova, užtikrinama, kad būtų vykdomos Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 129 straipsnyje nustatytos pareigos.
5. Susitarimu dėl Priemonės nustatomos būtinos išsamios nuostatos dėl:
 - (a) Moldovos įsipareigojimo ryžtingai daryti pažangą kuriant tvirtą teisinę kovos su sukčiavimu sistemą ir sukurti efektyvesnes ir veiksmingesnes kontrolės sistemas, įskaitant tinkamus pranešėjų, informuojančių apie pažeidimus, apsaugos mechanizmus, taip pat tinkamus mechanizmus ir priemones, kuriais veiksmingai užkertamas kelias pažeidimams, sukčiavimui, korupcijai ir interesų konfliktams ir jie aptinkami ir ištaisomi, taip pat intensyviau kovoti su pinigų plovimu, organizuotu nusikalstamumu, netinkamu viešųjų lėšų naudojimu, terorizmo finansavimu, mokesčių vengimu, sukčiavimu mokesčiais ar mokesčių slėpimu ir kita neteisėta veikla, darančia poveikį pagal Priemonę teikiamoms lėšoms;
 - (b) lėšų išmokėjimo, mokėjimo sustabdymo ir sumažinimo pagal 19 straipsnį taisyklių;
 - (c) Moldovos įsipareigojimo dalį visos paskolos sumos skirti pagal KIP patvirtintiems projektams, kaip numatyta 6 straipsnio 4 dalyje, ir išsamių taisyklių, kuriomis reglamentuojamas toks lėšų skyrimas;
 - (d) veiklos, susijusios su valdymu, kontrole, priežiūra, stebėseną, vertinimu, ataskaitų teikimu ir auditu, taip pat sistemos peržiūrų, tyrimų, kovos su sukčiavimu priemonių ir bendradarbiavimo;
 - (e) taisyklių, pagal kurias Komisijai atsiskaitoma, ar įvykdytos ir kaip įvykdytos 10 straipsnyje nurodytos mokėjimo sąlygos;
 - (f) taisyklių dėl mokesčių, muitų ir rinkliavų pagal Reglamento (ES) 2021/947 27 straipsnio 9 ir 10 dalis;
 - (g) priemonių, kuriomis veiksmingai užkertamas kelias pažeidimams, sukčiavimui, korupcijai bei interesų konfliktams ir jie aptinkami ir ištaisomi, ir Sąjungos lėšas pagal šį reglamentą naudojančių asmenų arba subjektų pareigos nedelsiant pranešti Komisijai, OLAF ir, kai taikytina, Europos prokuratūrai

apie įtariamų ar įvykdytų pažeidimų, sukčiavimo, korupcijos ir interesų konfliktų bei kitokios neteisėtos veiklos, darančios poveikį pagal Priemonę skiriamoms lėšoms, atvejus ir tolesnius veiksmus, kurių imamasi dėl to;

- (h) 21 ir 22 straipsniuose nurodytų pareigų, įskaitant konkrečias taisykles ir terminus, taikomus Moldovai renkant duomenis ir padarant juos prieinamus Komisijai, OLAF, Audito Rūmams ir, kai taikytina, Europos prokuratūrai;
- (i) procedūros, skirtos užtikrinti, kad teikiant prašymus išmokėti paramos lėšas paskolomis nebūtų viršijama galima paskolos suma pagal 6 straipsnio 1 dalį;
- (j) Komisijos teisės proporcingai sumažinti pagal šį reglamentą teikiamą paramą ir susigrąžinti bet kokią 6 straipsnio 1 dalyje nurodytą sumą, išleistą siekiant šio reglamento tikslų, arba reikalauti anksčiau grąžinti paskolą Sąjungos finansiniams interesams kenkiančių pažeidimų, sukčiavimo, korupcijos ir interesų konfliktų, kurių Moldova nėra ištaiusi, atvejais, kokybinių ar kiekybinių veiksmų atšaukimo arba susitarime dėl Priemonės numatyto įsipareigojimo šurkštaus pažeidimo atvejais;
- (k) Moldovos ataskaitų, skirtų Priemonės įgyvendinimui stebėti ir 3 straipsnyje nustatytų tikslų įgyvendinimui vertinti, teikimo taisyklių ir tvarkos;
- (l) Moldovos pareigos elektroninėmis priemonėmis perduoti Komisijai 20 straipsnyje nurodytus duomenis.

III SKYRIUS

Reformų darbotvarkė

9 straipsnis

Reformų darbotvarkės pateikimas

1. Siekdama gauti bet kokią paramą pagal šį reglamentą, Moldova pateikia Komisijai 2025–2027 m. reformų darbotvarkę, parengtą remiantis socialinių, ekonominių ir pagrindinių reformų pagrindiniais principais ir tikslais, nustatytais ES ir Moldovos asociacijos susitarime, dėl kurio susitarta pagal Europos kaimynystės politiką, ir plėtros politikos sistemoje.
2. Reformų darbotvarkė sudaro bendrąjį pagrindą siekiant 3 straipsnyje nustatytų bendrųjų ir konkrečių tikslų: joje nustatomos reformos, kurias turi vykdyti Moldova, ir investavimo sritys. Reformų darbotvarkėje numatomos priemonės, skirtos visapusiškam ir nuosekliam reformų paketui įgyvendinti. Pagrindinių ES plėtros proceso principų srityse, įskaitant teisinę valstybę, kovą su korupcija (taip pat aukšto lygio korupcija), pagrindines teises ir saviraiškos laisvę, reformų darbotvarkėse turi būti atsižvelgta į plėtros politikos sistemos vertinimus.
3. Reformų darbotvarkės turi derėti su naujausia makroekonominės ir fiskalinės politikos programa, pateikta Komisijai vykstant dialogui su Sąjunga ekonomikos ir finansų klausimais.
4. Reformų darbotvarkė turi atitikti ir padėti įgyvendinti reformų prioritetus, nustatytus Moldovos rengimosi stojimui į ES aplinkybėmis ir nurodytus kituose svarbiuose

dokumentuose, taip pat nacionaliniu lygmeniu nustatytą įpareigojantį veiksma pagal Paryžiaus susitarimą ir užmojį ne vėliau kaip iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą.

5. Reformų darbotvarkėje laikomasi 4 straipsnyje nustatytų bendrųjų principų.
6. Reformų darbotvarkė rengiama įtraukiu ir skaidriu būdu, konsultuojantis su socialiniais partneriais ir pilietinės visuomenės organizacijomis.
7. Komisija ragina Moldovą pateikti savo reformų darbotvarkę per tris mėnesius nuo šio reglamento įsigaliojimo. Gavusi Moldovos reformų darbotvarkę Komisija iškart ją perduoda Europos Parlamentui ir Tarybai.

10 straipsnis

Finansavimo pagal reformų darbotvarkę principai

8. Šiuo reglamentu nustatant mokėjimo sąlygas, kurias įvykdžius bus išmokėtos lėšos, suteikiama paskatų įgyvendinti reformų darbotvarkę. Tos mokėjimo sąlygos taikomos lėšoms pagal 6 straipsnio 1 dalį, išskyrus papildomą paramą, apimančią paramą pilietinės visuomenės organizacijoms ir techninę paramą. Tų mokėjimo sąlygų forma – išmatuojami kokybiniai arba kiekybiniai veiksmai. Tokie veiksmai parodo pažangą vykdant konkrečias socialines ir ekonomines reformas ir įgyvendinant pagrindinius ES plėtros proceso principus, susijusius su 3 straipsnyje nustatytų Priemonės tikslų įgyvendinimu, laikantis plėtros politikos sistemos.
9. Įvykdžius tas mokėjimo sąlygas, išmokamos visos lėšos arba dalis lėšų, priklausomai nuo tų sąlygų įvykdymo lygio.
10. Makrofinansinis stabilumas, patikimas viešųjų finansų valdymas, skaidrumas ir biudžeto priežiūra yra bendrosios mokėjimo sąlygos, kurios turi būti įvykdytos, kad lėšos būtų išmokėtos.

Lėšomis pagal Priemonę neremiamą veikla ar priemonės, kurios įgyvendinamos nesilaikant regiono taikos susitarimų.

11 straipsnis

Reformų darbotvarkės turinys

1. Reformų darbotvarkėje visų pirma nustatomi toliau nurodyti elementai, kurie turi būti pagrįsti ir motyvuoti:
 - (a) priemonės, kuriomis nuosekliai, visapusiškai ir tinkamai subalansuotai siekiama 3 straipsnyje nustatytų tikslų, įskaitant struktūrines reformas, investicijas ir, kai tinkama, priemones, kuriomis užtikrinamas 5 straipsnyje nurodytų išankstinių sąlygų laikymasis;
 - (b) paaiškinimas, kaip priemonės dera su 4 straipsnyje nurodytais bendraisiais principais, taip pat 4 ir 10 straipsniuose nurodytais reikalavimais, strategijomis, planais ir programomis;
 - (c) paaiškinimas, kaip numatoma priemonėmis toliau stiprinti pagrindinius plėtros proceso principus, kaip nurodyta 3 straipsnio 2 dalies n punkte, įskaitant teisinę valstybę, pagrindines teises ir kovą su korupcija;

- (d) investicijų projektų ir programų, kuriuos ketinama svarstyti ir patvirtinti pagal KIP, orientacinis sąrašas, įskaitant atitinkamą bendrą investicijų apimtį ir numatomus įgyvendinimo terminus;
- (e) paaiškinimas, kiek tomis priemonėmis tikimasi prisidėti siekiant klimato ir aplinkos apsaugos tikslų ir kaip jos suderinamos su principu „nedaryti reikšmingos žalos“;
- (f) paaiškinimas, kiek tomis priemonėmis tikimasi prisidėti prie skaitmeninės transformacijos;
- (g) paaiškinimas, kiek tomis priemonėmis tikimasi prisidėti prie švietimo, mokymo bei užimtumo ir socialinių tikslų įgyvendinimo;
- (h) paaiškinimas, kiek tomis priemonėmis tikimasi prisidėti prie lyčių lygybės ir moterų bei mergaičių įgalėjimo, taip pat prisidėti skatinant moterų ir mergaičių teises;
- (i) reformų ir investicijų orientacinis tvarkaraštis ir numatytos mokėjimo sąlygos, kurias įvykdžius bus išmokėtos lėšos ir kurių forma yra išmatuojami kokybiniai ir kiekybiniai veiksmi, planuojami įgyvendinti ne vėliau kaip iki 2027 m. gruodžio 31 d.;
- (j) paaiškinimas, kaip tomis priemonėmis tikimasi prisidėti prie laipsniško ir nuolatinio derinimo su BUSP, įskaitant Sąjungos ribojamąsias priemones;
- (k) Moldovos reformų darbotvarkės veiksmingos stebėsenos, ataskaitų teikimo ir vertinimo tvarka, įskaitant siūlomus išmatuojamus kokybinius ir kiekybinius veiksmus ir atitinkamus 2 dalyje nustatytus rodiklius;
- (l) Moldovos sistemos, skirtos tam, kad būtų veiksmingai užkertamas kelias pažeidimams, sukčiavimui, korupcijai, įskaitant aukšto lygio korupciją, ir interesų konfliktams ir jie būtų aptinkami ir ištaisomi, taip pat skirtos valstybės pagalbos kontrolės taisyklių laikymuisi užtikrinti, paaiškinimas ir siūlomos priemonės, kuriomis bus per pirmus kelerius reformų darbotvarkės įgyvendinimo metus šalinami esami trūkumai;
- (m) dėl reformų darbotvarkės rengimo ir, kai įmanoma, dėl jos įgyvendinimo – pagal Moldovos teisinę sistemą atliekamų konsultacijų su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant Moldovos parlamentą, vietos ir regionų atstovaujamuosius organus ir valdžios institucijas, socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės organizacijas, proceso santrauka ir tai, kaip tų suinteresuotųjų šalių indėlis atsispindi reformų darbotvarkėje;
- (n) su reformų darbotvarke susijusios komunikacijos ir jos matomumo didinimo planas, skirtas vietos auditorijai Moldovoje;
- (o) bet kokia kita aktuali informacija.

2. Reformų darbotvarkė yra grindžiama rezultatais ir apima rodiklius, pagal kuriuos vertinama pažanga siekiant 3 straipsnyje nustatytų bendrųjų ir konkrečių tikslų. Tie rodikliai, kai tinkama ir aktualu, grindžiami tarptautiniu mastu sutartais rodikliais ir jau turimais su Moldovos politika susijusiais rodikliais. Rodikliai taip pat turi kuo labiau derėti su pagrindiniais veiklos rezultatų rodikliais, įtrauktais į Komisijos įgyvendinimo sprendimą, kuriuo patvirtinamos Vakarų Balkanų reformų darbotvarkės pagal Reglamentą (ES) 2024/1449, ir į EDVF+ rezultatų vertinimo sistemą.

12 straipsnis

Komisijos atliekamas reformų darbotvarkės vertinimas

1. Komisija nepagrįstai nedelsdama įvertina Moldovos reformų darbotvarkės arba, kai taikytina, bet kokio tos darbotvarkės dalinio pakeitimo svarbą, išsamumą ir tinkamumą. Atlikdama vertinimą Komisija glaudžiai bendradarbiauja su Moldova ir gali teikti pastabas, prašyti papildomos informacijos arba reikalauti, kad Moldova peržiūrėtų arba iš dalies pakeistų savo reformų darbotvarkę.
2. Dėl šio reglamento 11 straipsnio 1 dalies j punkte nustatyto tikslo Komisija, vadovaudamasi Sprendimu 2010/427/ES, tinkamai atsižvelgia į EIVT vaidmenį ir indėlį.
3. Vertindama reformų darbotvarkę Komisija atsižvelgia į aktualią prieinamą analitinę informaciją apie Moldovą, įskaitant jos makroekonominę padėtį ir skolos tvarumą, Moldovos pateiktą 13 straipsnyje nurodytą pagrindimą ir elementus, taip pat bet kokią kitą aktualią informaciją, kaip antai 11 straipsnyje nurodytą informaciją.
4. Atlikdama vertinimą Komisija atsižvelgia visų pirma į šiuos kriterijus:
 - (a) ar reformų darbotvarkė yra tinkamas, visapusiškas, nuoseklus ir tinkamai subalansuotas atsakas siekiant 3 straipsnyje nustatytų tikslų ir atsižvelgiant į 11 straipsnyje nurodytus elementus;
 - (b) ar reformų darbotvarkė ir jos priemonės dera su 4 ir 11 straipsniuose nurodytais principais, strategijomis, planais ir programomis;
 - (c) ar galima tikėtis, kad reformų darbotvarkė bus paspartinta pažanga mažinant socialinį ir ekonominį Moldovos atotrūkį nuo Sąjungos, taip sustiprinant šalies ekonominį, socialinį ir aplinkosauginį vystymąsi, remiant artėjimą prie Sąjungos standartų, mažinant nelygybę ir stiprinant socialinę sanglaudą;
 - (d) ar galima tikėtis, kad reformų darbotvarkė bus toliau įtvirtinami 3 straipsnio 2 dalies a punkte nurodyti pagrindiniai ES plėtros proceso principai;
 - (e) ar galima tikėtis, kad reformų darbotvarkė bus paspartintas Moldovos perėjimas prie tvarios, neutralaus poveikio klimatui, atsparios klimato kaitai ir įtraukios ekonomikos, gerinant susisiekimą, darant dvejetainę – žaliosios ir skaitmeninės – pertvarkos įgyvendinimo pažangą, įtraukiant biologinės įvairovės aspektą, mažinant strateginę priklausomybę ir skatinant mokslinius tyrimus bei inovacijas, švietimą, mokymą, užimtumą ir įgūdžius bei visą darbo rinką, ypač daug dėmesio skiriant jaunimui;
 - (f) ar į reformų darbotvarkę įtrauktos priemonės yra suderinamos su principais „nedaryti reikšmingos žalos“ ir „nė vieno nepalikti nuošalyje“;
 - (g) ar reformų darbotvarkėje tinkamai atsižvelgiama į galimą riziką, susijusią su išankstinių sąlygų ir mokėjimo sąlygų laikymusi;
 - (h) ar Moldovos siūlomos mokėjimo sąlygos yra tinkamos ir didelio užmojo, derančios su plėtros politikos sistema, taip pat pakankamai prasmingos ir aiškos, kad jas įvykdžius būtų galima atitinkamai išmokėti lėšas, ir ar siūlomi ataskaitų teikimo rodikliai yra tinkami ir pakankami, kad būtų galima stebėti pažangą, padarytą siekiant bendrųjų tikslų, ir apie ją pranešti;
 - (i) ar Moldovos siūlomomis priemonėmis tikimasi veiksmingai užkirsti kelią pažeidimams, sukčiavimui, korupcijai ir interesų konfliktams, organizuotam

nusikalstamumui bei pinigų plovimui ir juos aptikti ir ištaisyti, taip pat veiksmingai tirti nusikalstamas veikas, darančias poveikį lėšoms pagal Priemonę, ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už jas;

- (j) ar reformų darbotvarkė veiksmingai atspindi atitinkamų suinteresuotųjų šalių, įskaitant Moldovos parlamentą, vietos ir regionų atstovaujamuosius organus ir valdžios institucijas, socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės organizacijas, indėlį.

- 5. Komisijai vertinti Moldovos pateiktą reformų darbotvarkę gali padėti nepriklausomi ekspertai.

13 straipsnis

Komisijos įgyvendinimo sprendimas

- 1. Jeigu reformų darbotvarkė įvertinama teigiamai, Komisija, priimdama įgyvendinimo sprendimą, patvirtina pagal 12 straipsnį Moldovos pateiktą reformų darbotvarkę arba, kai taikytina, pagal 14 straipsnį pateiktą iš dalies pakeistą darbotvarkę. Priimant tą įgyvendinimo sprendimą taikomos 25 straipsnio 2 dalies nuostatos.
- 2. Komisijos įgyvendinimo sprendimu, nurodytu 1 dalyje, nustatomos atitinkamos reformos, kurias turi įgyvendinti Moldova, remtinės investavimo sritys ir mokėjimo sąlygos pagal reformų darbotvarkę, įskaitant tvarkaraštį.
- 3. 1 dalyje nurodytu Komisijos įgyvendinimo sprendimu taip pat nustatoma:
 - (a) visų lėšų, kurios Moldovai bus prieinamos, jei bus įvykdytos mokėjimo sąlygos, kaip nurodyta 10 straipsnio 1 dalyje, orientacinė suma ir numatomas lėšų išmokėjimas dalimis, įskaitant išankstinį finansavimą, laikantis 11 straipsnyje numatytos struktūros, kai Moldova tinkamai įvykdys atitinkamas mokėjimo sąlygas, t. y. atliks nustatytus kokybinius ir kiekybinius veiksmus, susijusius su reformų darbotvarkės įgyvendinimu;
 - (b) finansavimo išskaidymas dalimis į paramą paskolomis ir negrąžintiną paramą;
 - (c) terminas, iki kurio dėl reformų turi būti įvykdytos galutinės mokėjimo sąlygos;
 - (d) reformų darbotvarkės stebėsenos, ataskaitų teikimo ir įgyvendinimo tvarka ir tvarkaraštis, įskaitant tinkamais atvejais vykdomą demokratinę priežiūrą, kaip nurodyta 4 straipsnyje, taip pat, kai aktualu, priemonės, kurios reikalingos siekiant laikytis 23 straipsnio;
 - (e) 11 straipsnio 2 dalyje nurodyti pažangos, daromos siekiant 3 straipsnyje nustatytą bendrųjų ir konkrečių tikslų, vertinimo rodikliai.

14 straipsnis

Reformų darbotvarkės pakeitimai

- 1. Jei dėl objektyvių aplinkybių Moldova iš dalies arba visiškai nebegali įgyvendinti reformų darbotvarkės, įskaitant atitinkamas mokėjimo sąlygas, Moldova gali pasiūlyti iš dalies pakeistą reformų darbotvarkę. Tokiu atveju Moldova gali pateikti Komisijai pagrįstą prašymą iš dalies pakeisti įgyvendinimo sprendimą, nurodytą 13 straipsnio 1 dalyje.

2. Komisija gali iš dalies pakeisti įgyvendinimo sprendimą, visų pirma kad būtų atsižvelgta į prieinamų lėšų sumų pakeitimą, laikantis 19 straipsnyje nustatytų principų.
3. Jei Komisija mano, kad dalinis reformų darbotvarkės pakeitimas yra pagrįstas dėl Moldovos nurodytų priežasčių, Komisija pagal 12 straipsnį įvertina iš dalies pakeistą darbotvarkę ir gali, nepagrįstai nedelsdama, iš dalies pakeisti 13 straipsnio 1 dalyje nurodytą įgyvendinimo sprendimą.
4. Daliniu pakeitimu Komisija gali pritarti mokėjimo sąlygų įvykdymo terminų pratęsimui iki 2028 m. gruodžio 31 d.

15 straipsnis

Paskolos susitarimas, skolinimosi ir skolinimo operacijos

1. Siekiant finansuoti paramą pagal Priemonę, teikiamą paskolų forma, pagal Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 224 straipsnį Komisijai suteikiami įgaliojimai Sąjungos vardu skolintis reikiamų lėšų kapitalo rinkose arba iš finansų įstaigų.
2. Komisija su Moldova sudaro paskolos susitarimą. Paskolos susitarimu nustatoma didžiausia galima paskolos suma, laikotarpis, kuriuo galima gauti paskolą, ir paramos pagal Priemonę, teikiamos paskolų forma, išsamios sąlygos. Paskolų trukmė yra ne ilgesnė kaip 40 metų nuo paskolos susitarimo pasirašymo dienos. Paskolos susitarime nustatoma išankstinio finansavimo suma ir išankstinio finansavimo patvirtinimo taisyklės.

Nukrypstant nuo Finansinio reglamento 220 straipsnio 5 dalies, be joje nurodytos informacijos, paskolos susitarime taip pat nurodoma išankstinio finansavimo suma ir išankstinio finansavimo patvirtinimo taisyklės.
3. Paskolos susitarimas paprašius perduodamas Europos Parlamentui ir Tarybai.

16 straipsnis

Atidėjiniai

1. Atidėjiniai paskoloms, taikant 9 proc. normą, sudaromi iš kaimynystės geografinę programai pagal Reglamento (ES) 2021/947 6 straipsnio 2 dalies a punktą skirtą paketo ir naudojami kaip atidėjinių, kuriais dengiama panaši rizika, dalis.
2. Nukrypstant nuo Finansinio reglamento 211 straipsnio 2 dalies paskutinio sakinio, atidėjiniai pervedami laipsniškai ir visiškai sudaromi ne vėliau kaip iki visiško paskolų išmokėjimo.
3. Atidėjinių norma peržiūrima bent kas trejus metus nuo šio reglamento taikymo pradžios, laikantis Reglamento (ES) 2021/947 31 straipsnio 5 dalies ketvirtoje pastraipoje numatytos tvarkos.

17 straipsnis

Išankstinis finansavimas

1. Moldova, pateikusi Komisijai reformų darbotvarkę, gali prašyti išmokėti iki 7 proc. visos sumos, numatytos skirti pagal Priemonę pagal 6 straipsnio 1 dalį, kaip išankstinį finansavimą, atskaičius papildomą paramą, apimančią paramą pilietinės visuomenės organizacijoms ir techninę paramą, taip pat atskaičius atidėjinius paskoloms.
2. Prašomą išankstinį finansavimą Komisija gali išmokėti po 13 straipsnyje nurodyto jos įgyvendinimo sprendimo priėmimo ir atitinkamai 8 ir 15 straipsniuose nurodyto susitarimo dėl Priemonės ir paskolos susitarimo įsigaliojimo. Lėšos išmokamos pagal 19 straipsnio 3 dalies pirmo sakinio nuostatą ir tik jeigu laikomasi 5 straipsnyje nustatytų išankstinių sąlygų.
3. Komisija priima sprendimą dėl išankstinio finansavimo, kuris gali būti išmokamas viena ar keliomis dalimis, išmokėjimo terminų.

18 straipsnis

Investicijų projektų pagal Kaimynystės investicijų platformą įgyvendinimas

1. Siekiant pasinaudoti Sąjungos finansinės paramos svertais papildomoms investicijoms pritraukti, investicijos, kuriomis prisidedama prie reformų darbotvarkės, įgyvendinamos bendradarbiaujant su tarptautinėmis finansų įstaigomis, kaip investicijų projektai, patvirtinami pagal Kaimynystės investicijų platformą.
2. Tinkamai įvykdžius mokėjimo sąlygas, Komisija priims sprendimą, kuriuo leidžiama išmokėti lėšas, kaip nurodyta 19 straipsnio 3 dalyje. Šiuo sprendimu, pagal 6 straipsnio 1 dalį, nustatoma lėšų, kurios bus prieinamos kaip Sąjungos teikiama negrąžintina parama projektams, patvirtintiems pagal KIP, suma ir Moldovai išmokėtina finansinės paramos, teikiamos kaip parama paskolomis, suma. Šiame sprendime taip pat nustatoma (laikantis susitarime dėl Priemonės nustatyto santykio, kaip nurodyta 8 straipsnio 5 dalies c punkte) šios paramos paskolomis dalis, kurią Moldova turi suteikti kaip bendrą finansavimą projektams, patvirtintiems pagal KIP.

19 straipsnis

Mokėjimo sąlygų įvykdymo vertinimas, lėšų mokėjimo sustabdymas ir sumažinimas, mokėjimo taisyklės

1. Moldova du kartus per metus, ne vėliau kaip per du mėnesius po Komisijos įgyvendinimo sprendime nustatyto termino, pateikia tinkamai pagrįstą prašymą išmokėti lėšas dėl įvykdytų mokėjimo sąlygų, susijusių su kiekybiniais ir kokybiniais veiksmiais, kaip nustatyta reformų darbotvarkėje.
2. Komisija nepagrįstai nedelsdama įvertina, ar Moldova įvykdė 5 straipsnyje nustatytas išankstines sąlygas ir laikėsi 10 straipsnio 3 dalyje nustatytų finansavimo principų ir ar ji tinkamai įvykdė Komisijos įgyvendinimo sprendime, nurodytame 13 straipsnyje, nustatytas mokėjimo sąlygas. Jei Komisija nustato, kad Moldova nebesilaiko mokėjimo sąlygų, pagal kurias Komisija anksčiau atliko mokėjimus, Komisija lygiaverte suma sumažina būsimas išmokas. Komisijai gali padėti ekspertai, įskaitant valstybių narių ekspertus. Jeigu į prašymą išmokėti lėšas arba į mokėjimo prašymą yra įtrauktas su 32 skyriumi susijęs veiksmas, nurodytas 19 straipsnio 2 dalyje, Komisija negali priimti sprendimo leisti išmokėti lėšas, jeigu ji nėra tokį veiksmą įvertinusi teigiamai.

3. Jei Komisija teigiamai įvertina, kad visos taikytinos sąlygos įvykdytos tinkamai, ji nepagrįstai nedelsdama priima sprendimą leisti išmokėti lėšas pagal tas sąlygas. Sprendimu dėl tų lėšų sumų nustatoma 10 straipsnyje nurodyta sąlyga.
4. Jei Komisija neigiamai įvertina kurių nors sąlygų įvykdymą pagal tvarkaraštį, lėšų išmokėjimas pagal tokias sąlygas sustabdomas. Lėšos, kurių mokėjimas sustabdytas, išmokamos tik kai Moldova paskesniame prašyme išmokėti lėšas tinkamai pagrįstai įrodo, kad ėmėsi reikiamų priemonių atitinkamų sąlygų tinkamam įvykdymui užtikrinti.
5. Jei Komisija padaro išvadą, kad Moldova nesiėmė reikiamų priemonių per 12 mėnesių po pradinio neigiamo įvertinimo, nurodyto 4 dalyje, Komisija negrąžintinos finansinės paramos ir paskolos sumą sumažina proporcingai tai daliai, kuri atitinka aktualias mokėjimo sąlygas. Pirmaisiais įgyvendinimo metais taikomas 24 mėnesių terminas, skaičiuojamas nuo pradinio neigiamo įvertinimo, nurodyto 4 dalyje. Moldova gali pateikti savo pastabas per du mėnesius nuo tada, kai jai pranešama apie Komisijos išvadą.
6. Bet kokia suma pagal mokėjimo sąlygas, kurios neįvykdytos iki 2028 m. gruodžio 31 d., Moldovai neišmokama ir atitinkamai panaikinami įsipareigojimai arba sumažinama galima paramos paskolomis suma.
7. Komisija gali sumažinti negrąžintinos finansinės paramos sumą ir iš Moldovos susigrąžinti (be kita ko, atliekant įskaitymą) bet kokią lėšų sumą, išleistą siekiant Priemonės tikslų, arba sumažinti paskolos, kurią numatoma išmokėti Moldovai, sumą, arba reikalauti anksčiau grąžinti paskolą pagal paskolos susitarimą, jeigu lėšos yra nepagrįstai išmokėtos, nustatyta Sąjungos finansiniams interesams kenkiančių pažeidimų, sukčiavimo, korupcijos ir interesų konfliktų, kurių Moldova neištaisė, atvejų arba kyla didelis susirūpinimas dėl tokių atvejų, arba atšaukiami kokybiniai ar kiekybiniai veiksmai ar atlikus mokėjimą nustatoma, kad veiksmai nebuvo tinkamai įvykdyti, arba yra šiurkščiai pažeistas įsipareigojimas pagal susitarimus dėl Priemonės ar paskolos susitarimus, ir tai nustatyta, be kita ko, remiantis OLAF suteikta informacija ar Europos Audito Rūmų ataskaitomis. Prieš priimdama bet kokią sprendimą dėl tokio lėšų sumažinimo, Komisija apie tai informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą.
8. Nukrypstant nuo Finansinio reglamento 116 straipsnio 2 dalies, Finansinio reglamento 116 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytas mokėjimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai Moldovai pranešama apie sprendimą leisti išmokėti lėšas pagal šio straipsnio 3 dalį.
9. Finansinio reglamento 116 straipsnio 5 dalis netaikoma mokėjimams, kurie pagal šį straipsnį ir pagal šio reglamento 23 straipsnį pervedami kaip finansinė parama tiesiai į Moldovos išdą.
10. Negrąžintinos finansinės paramos ir paskolų mokėjimai pagal šį straipsnį atliekami pagal biudžeto asignavimus, nustatytus per metinę biudžeto procedūrą, ir atitinkamai atsižvelgiant į turimas lėšas. Lėšos išmokamos dalimis. Bet kuri lėšų dalis gali būti išmokama viena ar keliomis dalinėmis išmokomis.
11. Lėšų sumos išmokamos priėmus 3 dalyje nurodytą sprendimą pagal paskolos susitarimą.
12. Bet kokia paramos paskolomis suma išmokama Moldovai pateikus pagal paskolos susitarime nustatytą formą parengtą mokėjimo prašymą ir laikantis susitarime dėl Priemonės pateiktų nuostatų. Tai netaikoma išankstinio finansavimo išmokėjimui.

20 straipsnis

Skaidrumas, susijęs su asmenimis ir subjektais, gaunančiais finansavimą reformų darbotvarkei įgyvendinti

1. Moldova skelbia naujausius duomenis apie galutinius gavėjus, reformų ir investicijų pagal šią Priemonę įgyvendinimo tikslais gaunančius lėšų, kurių bendra suma trejų metų laikotarpiu viršija 50 000 EUR.
2. Dėl 1 dalyje nurodytų galutinių lėšų gavėjų, tinkamai atsižvelgiant į konfidencialumo ir saugumo reikalavimus, ypač į asmens duomenų apsaugą, kompiuterio skaitomu formatu interneto tinklalapyje skelbiama ši informacija, išdėstyta eilės tvarka pagal visų gautų lėšų dydį:
 - (a) juridinio asmens atveju – visas gavėjo įmonės pavadinimas ir PVM mokėtojo kodas ar mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris (jei yra) arba kitas unikalus identifikatorius, nustatytas pagal tam juridiniam asmeniui taikomus teisės aktus;
 - (b) fizinio asmens atveju – gavėjo vardas (-ai) ir pavardė (-ės);
 - (c) gavėjo gauta lėšų suma ir reformos bei investicijos pagal Moldovos priemonę, prie kurių įgyvendinimo prisidedama šia suma.
3. 2 dalyje nurodyta informacija neskelbiama, jei dėl jos atskleidimo gali kilti grėsmė atitinkamų galutinių lėšų gavėjų teisėms ir laisvėms arba gali būti labai pakenkta jų komerciniams interesams. Komisijai suteikiama galimybė susipažinti su šia informacija.
4. Duomenis apie šio straipsnio 1 dalyje nurodytus galutinius lėšų gavėjus Moldova bent kartą per metus perduoda Komisijai elektroninėmis priemonėmis, kompiuterio skaitomu formatu, kuris nustatomas susitarime dėl Priemonės, kaip nurodyta 8 straipsnio 5 dalies 1 punkte.

IV SKYRIUS

Sąjungos finansinių interesų apsauga

21 straipsnis

Sąjungos finansinių interesų apsauga

1. Įgyvendinant Priemonę, Komisija ir Moldova imasi visų tinkamų priemonių Sąjungos finansiniams interesams apsaugoti, atsižvelgdamos į proporcingumo principą ir į konkrečias sąlygas, kuriomis bus taikoma Priemonė, 5 straipsnio 1 dalyje nustatytas išankstinės sąlygas ir konkrečiuose susitarimuose dėl Priemonės nustatytas sąlygas, visų pirma dėl sukčiavimo, korupcijos, interesų konfliktų ir pažeidimų prevencijos, aptikimo ir ištaisymo ir dėl nusikalstamų veikų, darančių poveikį pagal Priemonę teikiamoms lėšoms, tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas. Moldova įsipareigoja daryti pažangą kurdama veiksmingas ir efektyvias valdymo ir kontrolės sistemas ir užtikrinti, kad nepagrįstai išmokėtos arba netinkamai panaudotos sumos galėtų būti susigrąžintos.

2. Susitarime dėl Priemonės numatomi šie Moldovos įsipareigojimai:
- (a) reguliariai tikrinti, ar suteiktu finansavimu yra tinkamai naudojamosi laikantis visų taikomų taisyklių, visų pirma dėl sukčiavimo, korupcijos, interesų konfliktų ir pažeidimų prevencijos, aptikimo ir ištaisymo;
 - (b) apsaugoti pranešėjus, informuojančius apie pažeidimus;
 - (c) imtis tinkamų priemonių siekiant užkirsti kelią sukčiavimui, korupcijai, interesų konfliktams ir pažeidimams ir juos aptikti bei ištaisyti, taip pat tirti nusikalstamas veikas, kenkiančias Sąjungos finansiniams interesams, ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už jas, aptikti dvigubo finansavimo atvejus bei jų išvengti ir imtis teisinių veiksmų, kad pasisavintos lėšos būtų sugrąžintos, įskaitant atvejus, kai tai susiję su bet kokia reformų ir investicijų projektų ar programų pagal reformų darbotvarkę įgyvendinimo priemone, ir, kai taikytina, nedelsiant imtis tinkamų priemonių tenkinant Europos prokuratūros ir valstybių narių kompetentingų institucijų pateiktus savitarpio teisinės pagalbos prašymus dėl nusikalstamų veikų, darančių poveikį lėšoms pagal Priemonę;
 - (d) pagal 1 dalį, visų pirma siekiant tikrinti, kaip naudojamos su reformų darbotvarkėje numatytų reformų įgyvendinimu susijusios lėšos, užtikrinti, kad būtų, laikantis Sąjungos duomenų apsaugos principų ir taikytinų duomenų apsaugos taisyklių, renkami tinkami duomenys apie finansavimą gaunančius asmenis ir subjektus, įskaitant informaciją apie tikrąją nuosavybę, reformų darbotvarkės priemonėms pagal III skyrių įgyvendinti, ir būtų suteikta galimybė su tais duomenimis susipažinti;
 - (e) aiškiai įgalioti Komisiją, OLAF, Audito Rūmus ir, kai taikytina, Europos prokuratūrą naudotis savo teisėmis, kaip numatyta Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 129 straipsnyje.
3. Susitarimu dėl Priemonės taip pat Komisijai suteikiama teisė proporcingai sumažinti pagal Priemonę teikiamos negrąžintinos finansinės paramos sumą ir iš Moldovos susigrąžinti (be kita ko, atliekant įskaitymą) bet kokią lėšų sumą, išleistą siekiant Priemonės tikslų, taip pat sumažinti paskolos, kurią numatoma išmokėti šaliai paramos gavėjai, sumą, arba reikalauti anksčiau grąžinti paskolą pagal paskolos susitarimą, jeigu lėšos yra nepagrįstai išmokėtos, nustatyta Sąjungos finansiniams interesams kenkiančių pažeidimų, sukčiavimo, korupcijos ir interesų konfliktų, kurių Moldova neištaisė, atvejų arba kyla didelis susirūpinimas dėl tokių atvejų, arba atlikus mokėjimą nustatoma, kad veiksmai nebuvo tinkamai įvykdyti, arba yra šiurkščiai pažeistas įsipareigojimas pagal susitarimą dėl Priemonės ar pagal paskolos susitarimą. Spręsdama dėl lėšų sumos, kurią reikėtų susigrąžinti arba sumažinti, arba dėl anksčiau grąžintinos sumos, Komisija laikosi proporcingumo principo ir atsižvelgia į pažeidimo, sukčiavimo, korupcijos ar interesų konflikto, kenkiančio Sąjungos finansiniams interesams, atvejo arba įsipareigojimo pažeidimo sunkumą. Prieš sumažinant lėšas arba prieš pareikalaujant anksčiau grąžinti paskolą, Moldovai suteikiama galimybė pateikti savo pastabas.
4. Asmenys ir subjektai, naudojantys lėšas pagal Priemonę, nedelsdami praneša Komisijai ir OLAF apie bet kokius įtariamo sukčiavimo, korupcijos, interesų konfliktų ir pažeidimų, kenkiančių Sąjungos finansiniams interesams, atvejus.

Moldovos vidaus sistemų ir audito institucijos vaidmuo

1. Dėl Priemonės finansavimo dalies, kuri yra prieinama kaip finansinė parama, Komisija gali pasikliauti Moldovos audito institucijų darbu viešųjų išlaidų kontrolės tikslais. Prireikus Komisija taip pat remiasi papildoma demokratine priežiūra, kaip nurodyta 4 straipsnio 9 dalyje.
2. Per pirmuosius kelerius reformų darbotvarkės įgyvendinimo metus pirmenybė teikiama su derybų 32 skyriumi susijusioms reformoms, visų pirma dėl viešųjų finansų valdymo ir vidaus kontrolės, taip pat dėl kovos su sukčiavimu, kartu su 23 ir 24 skyriais, visų pirma dėl teisingumo ir kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, ir 8 skyriumi, visų pirma dėl valstybės pagalbos kontrolės.
3. Moldova nedelsdama praneša Komisijai apie bet kokius pažeidimus, įskaitant sukčiavimą, kurie nustatyti per pirminį administracinį ar teisminį nagrinėjimą, ir nuolat informuoja Komisiją apie bet kokių administracinių ir teisminių procesų, susijusių su tokiais pažeidimais, eigą. Toks pranešimas atliekamas elektroninėmis priemonėmis, naudojantis Komisijos sukurta Pažeidimų valdymo sistema.
4. 1 dalyje nurodyti subjektai palaiko nuolatinį dialogą su Audito Rūmais ir OLAF ir, kai tinkama, su Europos prokuratūra.
5. Komisija gali atlikti išsamias rizikos vertinimo ir dialogu su audito institucijomis grindžiamas Moldovos biudžeto vykdymo sistemų peržiūras ir pateikti rekomendacijų dėl sistemų tobulinimo.
6. Komisija gali priimti rekomendacijas Moldovai dėl visų atvejų, kai, jos nuomone, kompetentingos institucijos nesiėmė būtinų priemonių, kad būtų užkirstas kelias sukčiavimui, korupcijai, interesų konfliktams ir pažeidimams, kurie pakenkė arba, labai tikėtina, gali pakenkti patikimam pagal Priemonę finansuojamų išlaidų finansiniam valdymui, ir jie būtų aptikti ir ištaisyti, ir visais atvejais, kai Komisija nustato trūkumą, darančių poveikį tų institucijų įdiegtos kontrolės sistemos struktūrai ir veikimui. Moldova atitinkamai įgyvendina šias rekomendacijas arba pateikia pagrindimą, kodėl to nepadarė.

V SKYRIUS

STEBĖSENA, ATASKAITŲ TEIKIMAS IR VERTINIMAS

23 straipsnis

Stebėseną ir ataskaitų teikimas

1. Komisija stebi Priemonės įgyvendinimą ir vertina, ar pasiekti 3 straipsnyje nustatyti tikslai. Įgyvendinimo stebėseną turi būti tikslinga ir proporcinga pagal susitarimą dėl Priemonės vykdomai veiklai ir nedaro poveikio Reglamente (ES) 2021/947 nustatytiems ataskaitų teikimo reikalavimams. Tikimasi, kad 11 straipsnio 2 dalyje nurodyti rodikliai padės Komisijai vykdyti Priemonės stebėseną.
2. 8 straipsnyje nurodytu susitarimu dėl Priemonės nustatomos Moldovos ataskaitų teikimo Komisijai šio straipsnio 1 dalies tikslais taisyklės ir tvarka.

3. Komisija teikia metinę pažangos, padarytos siekiant šio reglamento tikslų, ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai. Kartu su metine ataskaita papildomai du kartus per metus teikiami pranešimai apie Priemonės įgyvendinimo padėtį.
4. 3 dalyje nurodytą metinę ataskaitą Komisija pateikia 27 straipsnio 1 dalyje nurodytam komitetui.
5. Komisija atsiskaito už Moldovos reformų darbotvarkės įgyvendinimo pažangą rezultatų suvestinėje, parengiamoje pagal Reglamentą (ES) 2024/1449.

24 straipsnis

Priemonės rezultatų suvestinė

6. Komisija reformų darbotvarkės įgyvendinimo pažangą nurodo Priemonės rezultatų suvestinėje, parengiamoje pagal Reglamentą (ES) 2024/1449.

25 straipsnis

Priemonės vertinimas

1. Po 2027 m. gruodžio 31 d. ir ne vėliau kaip iki 2031 m. gruodžio 31 d. Komisija atlieka nepriklausomą šio reglamento *ex post* vertinimą. Atliekant tą *ex post* vertinimą įvertinamas Sąjungos indėlis siekiant šio reglamento tikslų.
2. Siekiant nustatyti, ar pasiekti tikslai, ir parengti rekomendacijas dėl būsimų veiksmų tobulinimo, atliekant šį *ex post* vertinimą taikomi EBPO Paramos vystymuisi komiteto gerosios praktikos principai.
3. Per *ex post* vertinimą nustatytus faktus ir išvadas Komisija kartu su savo pastabomis ir informacija apie tolesnius veiksmus perduoda Europos Parlamentui, Tarybai ir valstybėms narėms. Tas *ex post* vertinimas gali būti apsvarstomas Europos Parlamento, Tarybos ar valstybių narių prašymu. Jo rezultatais remiamasi rengiant būsimas programas bei veiksmus ir paskirstant išteklius. Tas *ex post* vertinimas ir informacija apie tolesnius veiksmus paskelbiami viešai.
4. Komisija į Sąjungos finansavimo, teikiamo pagal šį reglamentą, vertinimo procesą tinkamu mastu įtraukia visas susijusias suinteresuotąsias šalis, įskaitant Moldovą, socialinius partnerius, pilietinės visuomenės organizacijas, ir, kai tikslinga, gali stengtis atlikti bendrus vertinimus kartu su valstybėmis narėmis bei kitais partneriais, aktyviai dalyvaujant Moldovai.

26 straipsnis

Moldovos ataskaitų teikimas vykstant dialogui ekonomikos ir finansų klausimais

1. Vykstant dialogui ekonomikos ir finansų klausimais, šalis paramos gavėja kartą per metus pateikia pažangos, padarytos įgyvendinant su reformomis susijusią jos reformų darbotvarkės dalį, ataskaitą.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas, įsteigtas pagal Reglamentą (ES) 2021/947.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.
3. Dėl 13 straipsnio 1 dalyje ir 14 straipsnio 2 dalyje nurodytų įgyvendinimo aktų, jei komitetas nuomonės nepateikia, Komisija įgyvendinimo akto projekto nepriima ir taikoma Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnio 4 dalies trečios pastraipos nuostata.

28 straipsnis

Informavimas, komunikacija ir viešinimas

1. Nedarant poveikio Reglamente (ES) 2021/947 nustatytiems reikalavimams, Komisija vykdo komunikacijos veiklą, skirtą reformų darbotvarkėje numatytos finansinės paramos finansavimo Sąjungos lėšomis matomumui užtikrinti, įskaitant kartu su Moldova vykdomą komunikacijos veiklą. Komisija užtikrina, kad apie paramą, teikiamą pagal Priemonę, būtų pranešama ir ji būtų pripažįstama teiginiu apie finansavimą. Veiksmai, finansuojami pagal Priemonę, vykdomi laikantis Sąjungos finansuojamų išorės veiksmų komunikacijos ir matomumo reikalavimų ir kitų aktualių gairių.
2. Sąjungos lėšų gavėjas aktyviai patvirtina tų lėšų kilmę ir užtikrina Sąjungos finansavimo matomumą, be kita ko, kai taikytina, naudodamas Sąjungos emblemą ir atitinkamą teiginį apie finansavimą „Finansuota Europos Sąjungos lėšomis“, visų pirma kai viešai skelbia apie veiksmus ir jų rezultatus, teikdamas nuoseklią, veiksmingą ir proporcingą tikslinę informaciją įvairiai auditorijai, įskaitant žiniasklaidą ir visuomenę.
3. Informacija, komunikacija ir viešinimas vykdomi prieinama forma.

29 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

**TEISĖS AKTO PASIŪLYMO FINANSINIO POVEIKIO IR SKAITMENINIŲ
ASPEKTŲ PAŽYMA**

1.	PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA	3
1.1.	Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas	3
1.2.	Atitinkama politikos sritis (-ys)	3
1.3.	Tikslas (-ai)	3
1.3.1.	Bendrasis tikslas (-ai)	3
1.3.2.	Konkretus tikslas (-ai)	3
1.3.3.	Numatomas rezultatas (-ai) ir poveikis	3
1.3.4.	Veiklos rezultatų rodikliai	3
1.4.	Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:	4
1.5.	Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas	4
1.5.1.	Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį	4
1.5.2.	ES dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame skirsnyje „ES dalyvavimo pridėtinė vertė“ – ES veiksmams užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmams.	4
1.5.3.	Panašios patirties išvados	4
1.5.4.	Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis	5
1.5.5.	Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant perskirstymo mastą	5
1.6.	Pasiūlymo (iniciatyvos) ir jo (jos) finansinio poveikio trukmė	6
1.7.	Planuojamas biudžeto vykdymo metodas (-ai)	6
2.	VALDYMO PRIEMONĖS	8
2.1.	Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės	8
2.2.	Valdymo ir kontrolės sistema (-os)	8
2.2.1.	Biudžeto vykdymo metodo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas	8
2.2.2.	Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą vidaus kontrolės sistemą (-as)	8
2.2.3.	Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės išlaidų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)	8
2.3.	Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės	9
3.	NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS	10
3.1.	Atitinkama daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)	10
3.2.	Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams	12

3.2.1.	Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka	12
3.2.1.1.	Patvirtinto biudžeto asignavimai	12
3.2.1.2.	Išorės asignuotųjų pajamų asignavimai	17
3.2.2.	Numatomas veiklos asignavimais finansuojamas atliktas darbas	22
3.2.3.	Numatomo poveikio administraciniam asignavimams santrauka	24
3.2.3.1.	Patvirtinto biudžeto asignavimai	24
3.2.3.2.	Išorės asignuotųjų pajamų asignavimai	24
3.2.3.3.	Iš viso asignavimų	24
3.2.4.	Numatomi žmoniškųjų išteklių poreikiai	25
3.2.4.1.	Finansuojami iš patvirtinto biudžeto	25
3.2.4.2.	Finansuojami išorės asignuotosiomis pajamomis	26
3.2.4.3.	Visi žmoniškųjų išteklių poreikiai	26
3.2.5.	Numatomo poveikio su skaitmeninėmis technologijomis susijusioms investicijoms apžvalga	28
3.2.6.	Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa	28
3.2.7.	Trečiųjų šalių įnašai	28
3.3.	Numatomas poveikis pajamoms	29
4.	SKAITMENINIAI ASPEKTAI	29
4.1.	Skaitmeninės svarbos reikalavimai	30
4.2.	Duomenys	30
4.3.	Skaitmeniniai sprendimai	31
4.4.	Sąveikumo vertinimas	31
4.5.	Skaitmeninio įgyvendinimo rėmimo priemonės	32

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma Moldovos reformų ir ekonomikos augimo priemonė.

1.2. Atitinkama politikos sritis (-ys)

ES santykiai su kitomis pasaulio šalimis

1.3. Tikslas (-ai)

1.3.1. Bendrasis tikslas (-ai)

Reformų ir ekonomikos augimo priemonės (toliau – Priemonė) strateginiai tikslai yra: a) remti ES plėtros procesą, kad būtų, patvirtinant ir įgyvendinant į būsimą narystę Sąjungoje orientuotas reformas, greičiau prisiderinama prie Sąjungos vertybių, teisės aktų, taisyklių, standartų, politikos ir praktikos (*acquis*), b) remti laipsnišką Moldovos integraciją į Sąjungos bendrąją rinką ir c) spartinti socialinę ir ekonominę Moldovos ekonomikos konvergenciją su Sąjunga. Tai padės Moldovai gauti panašaus lygio paramą kaip ir kitoms šalims kandidatėms, ypač turint omenyje, kad Moldovai netaikoma Pasirengimo narystei paramos priemonė.

1.3.2. Konkretus tikslas (-ai)

Konkretus tikslas

Konkretūs Priemonės tikslai yra:

- toliau stiprinti pagrindinius ES plėtros proceso principus, įskaitant teisinę valstybę ir pagrindines teises, demokratinių institucijų veikimą, įskaitant depoliarizaciją, viešąjį administravimą ir atitiktį ekonominiams kriterijams: be kita ko, skatinti teisminių institucijų nepriklausomumą, stiprinti saugumą ir stabilumą, intensyviau kovoti su sukčiavimu ir visų formų korupcija, įskaitant aukšto lygio korupciją ir nepotizmą, organizuotu nusikalstamumu, tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir pinigų plovimu, taip pat terorizmo finansavimu, mokesčių slėpimu ir sukčiavimu mokesčiais bei mokesčių vengimu; didinti tarptautinės teisės laikymąsi; stiprinti žiniasklaidos laisvę ir nepriklausomumą bei akademinę laisvę; kovoti su neapykantos kalba; kurti pilietinei visuomenei palankią aplinką, skatinti socialinį dialogą; skatinti lyčių lygybę, lyčių aspekto integravimą ir moterų bei mergaičių įgalėjimą, nediskriminavimą ir toleranciją, kad būtų užtikrinama ir didinama pagarba pabėgėlių ir mažumoms priklausančių asmenų (įskaitant tautines mažumas ir romų bendruomenę) teisėms, taip pat lesbiečių, gėjų, biseksualių, translyčių ir interseksualių asmenų teisėms;
- siekti visiško Moldovos politikos suderinimo su Sąjungos bendra užsienio ir saugumo politika (BUSP), įskaitant Sąjungos ribojamąsias priemones;
- kovoti su dezinformacija ir užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi, nukreiptais prieš Sąjungą ir jos vertybes;
- siekti suderinimo su Sąjungos vizų politika;
- didinti Moldovos viešojo administravimo veiksmingumą, stiprinti pajėgumus ir investuoti į administracijos personalą; užtikrinti galimybę susipažinti su informacija, viešąją kontrolę ir pilietinės visuomenės dalyvavimą sprendimų priėmimo

procesuose; remti skaidrumą, atskaitomybę, struktūrines reformas ir gerą valdymą visais lygmenimis, be kita ko, kai tai susiję su jų įgaliojimais prižiūrėti ir tirti viešųjų lėšų skyrimą bei prieinamumą, taip pat viešųjų finansų valdymo, viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos kontrolės srityse; remti iniciatyvas ir organizacijas, prisidedančias remiant ir vykdant tarptautinį teisingumą Moldovoje;

f) paspartinti Moldovos perėjimą prie tvarios, neutralaus poveikio klimatui ir įtraukios ekonomikos, kuri būtų pajėgi atlaikyti Sąjungos bendrosios rinkos konkurencinį spaudimą rinkai, ir prie stabilios investicinės aplinkos, ir mažinti jos strateginę priklausomybę;

g) skatinti Moldovos ekonominę integraciją į Sąjungos bendrąją rinką, visų pirma didesniais prekybos bei investicijų srautais ir atspariomis vertės grandinėmis;

h) remti didesnę integraciją su Sąjungos bendrąja rinka geresniu ir tvariu susisiekimu, derinamu su transeuropiniais tinklais, kad būtų stiprinami geri kaimyniniai santykiai, taip pat žmonių tarpusavio ryšiai;

i) spartinti įtraukią ir tvarią žaliąją pertvarką, kad iki 2050 m. būtų neutralizuotas poveikis klimatui, laikantis Paryžiaus susitarimo ir žaliojo kurso ir įtraukiant visus ekonomikos sektorius, visų pirma energetiką, be kita ko, kad būtų pereinama prie dekarbonizuotos, neutralaus poveikio klimatui, atsparios klimato kaitos poveikiui ir žiedinės ekonomikos, kartu užtikrinant, kad investicijos atitiktų principą „nedaryti reikšmingos žalos“;

j) skatinti skaitmeninę transformaciją ir skaitmeninius įgūdžius, svarbius darniam vystymuisi ir integraciniam augimui;

k) skatinti inovacijas, mokslinius tyrimus ir akademinių institucijų bei pramonės bendradarbiavimą remiant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, skatinant vietos pramonę ir ypač daug dėmesio skiriant vietos labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms bei startuoliams;

l) skatinti kokybišką švietimą, mokymą, perkvalifikavimą ir kvalifikacijos kėlimą visais lygmenimis, ypač daug dėmesio skiriant jaunimui, be kita ko, kovojant su jaunimo nedarbu, užkertant kelią protų nutekėjimui ir remiant pažeidžiamas bendruomenes, įskaitant pabėgėlius, taip pat pagal Europos socialinių teisių ramstį remti užimtumo politiką, įskaitant darbo teises, kartu kovojant su skurdu.

1.3.3. Numatomas rezultatas (-ai) ir poveikis

Nurodyti poveikį, kurį pasiūlymas (iniciatyva) turėtų padaryti tiksliniams gavėjams (tikslinėms grupėms).

Parama pagal Priemonę tikimasi suteikti Moldovai galimybę įgyvendinti reformas ir investicijas, reikalingas, kad jos ekonomika taptų konkurencingesnė ir padidėtų jos konvergencija su Sąjunga. Įgyvendinant Priemonę taip pat turėtų būti sustiprintos vidaus kontrolės ir viešųjų finansų valdymo sistemos Moldovoje ir pagrindinių ES plėtros proceso principų, visų pirma susijusių su teisine valstybe ir kova su korupcija, sukčiavimu ir organizuotu nusikalstamumu, įgyvendinimas. Tikimasi Priemone padėti Moldovai anksčiau pradėti naudotis ES bendrosios rinkos teikiamais pranašumais ir palengvinti jos integraciją į ES.

1.3.4. Veiklos rezultatų rodikliai

Nurodyti pažangos ir laimėjimų stebėsenos rodiklius.

Konkretūs rodikliai bus nustatyti reformų darbotvarkėje. Tie rodikliai turėtų būti pagrįsti tarptautiniu mastu sutartais rodikliais. Rodikliai turėtų būti tinkami, pripažinti, patikimi, paprasti ir išsamūs.

1.4. Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:

☒ nauju veiksmu

☐ nauju veiksmu, kai bus įgyvendintas bandomasis projektas ir (arba) atlikti parengiamieji veiksmai⁵

☐ esamo veiksmo galiojimo pratęsimu

☐ vieno ar daugiau veiksmų sujungimu arba nukreipimu į kitą / naują veiksmą

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.5.1. Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį

Moldovos ekonominės veiklos rezultatai ir konkurencingumas atsilieka nuo ES vidurkio, nepaisant jos pažangos siekiant įstoti į ES. Būtina skubiai užtikrinti, kad jai būtų teikiama panaši parama kaip ir kitoms narystės siekiančioms šalims, vykdančioms derybas su ES, siekiant remti tiek socialinę ir ekonominę konvergenciją, tiek platesnės ES plėtros darbotvarkės įgyvendinimą.

Kad galėtų išnaudoti visas ekonomikos augimo plano teikiamas galimybes, Moldova parengs reformų darbotvarkę, kurioje bus nustatytos pagrindinės priemonės, kurių šalis ketina imtis 2025–2027 m. laikotarpiu socialinei ir ekonominei konvergencijai su ES paspartinti. Rengiant reformų darbotvarkę bus konsultuojamasi su Komisija, Komisija ją įvertins ir patvirtins

Reformų darbotvarkė atitiks šalies ekonomikos augimo strategiją ir bus suderinta su jos dalyvavimu ES plėtros procese. Joje bus numatytos pagrindinės reformos, kurios nustatytos per stojimo procesą, taip pat esminės socialinės ir ekonominės reformos, kuriomis šalinami šalies augimo trajektorijos struktūriniai trūkumai ir kurios bus įtrauktos į reformų darbotvarkę.

Tada Priemone, kuri bus pagrindinė ekonomikos augimo plano dalis, bus nustatytos griežtos paramos sąlygos: ES lėšų išmokėjimas priklausys nuo padarytos pažangos, visų pirma didinant socialinę ir ekonominę konvergenciją ir konkurencingumą, taip pat pažangos pagrindinių principų srityje.

Naujoji Priemonė, kaip ir Vakarų Balkanų ekonomikos augimo planas, bus įgyvendinama taikant įgyvendinimo mechanizmus, kurie pasirinkti siekiant kuo greičiau įvykdyti reformas ir susijusias investicijas, o kartu išlaikyti būtiną kontrolę ir kuo labiau sumažinti administracinę naštą Komisijai, Moldovai ir kitiems įgyvendinantiesiems partneriams. Parama bus teikiama pagal tris įgyvendinimo mechanizmus: 1) tiesioginė parama Moldovos nacionaliniam biudžetui, 2) parama investicijoms pagal Kaimynystės investicijų platformą (KIP) ir 3) likusi negrąžintina parama.

Tiesioginės išmokos į nacionalinius biudžetus ir lėšų prieinamumas investavimo pasiūlymams teikti priklausys nuo pažangos ir nuo reformų darbotvarkėje nustatytų mokėjimo sąlygų įvykdymo. Mokėjimo sąlygų forma bus kokybinių ir kiekybinių veiksmų rinkinys ir susijęs lėšų išmokėjimo tvarkaraštis, susietas su konkrečiomis

⁵ Kaip nurodyta Finansinio reglamento 58 straipsnio 2 dalies a arba b punkte.

socialinėmis ir ekonominėmis reformomis, kuriomis siekiama skatinti augimą, krypti šalį tvarios konvergencijos linkme ir joje orientuotis į konkrečias reformas, susijusias su pagrindiniais ES plėtros proceso principais, įskaitant teisinę valstybę ir kovą su korupcija bei organizuotu nusikalstamumu. Kai Komisija nuspręs (Komisijos įgyvendinimo sprendimu) dėl reformų darbotvarkių patvirtinimo, bus sudarytas susitarimas dėl Priemonės ir paskolų susitarimai, Moldova galės gauti išankstinį finansavimą.

Makrofinansinis stabilumas, patikimas viešųjų finansų valdymas, skaidrumas ir biudžeto priežiūra yra bendrosios mokėjimo sąlygos, kurios turi būti įvykdytos, kad lėšos būtų išmokėtos. Mokėjimai bus atliekami pagal nustatytą pusmečio grafiką, remiantis Moldovos pateiktais tinkamai pagrįstais prašymais išmokėti lėšas ir Komisijai atlikus patikrinimą, ar įvykdytos atitinkamos mokėjimo sąlygos. Jei mokėjimo sąlygos nebus įvykdytos, Komisija sustabdys mokėjimą arba iš išmokos išskaitys atitinkamą sumą.

Atitinkamų sulaikytų lėšų išmokėjimas galės būti atliktas per 12 mėnesių po pradinio reformų darbotvarkėje nustatyto termino, jei bus įvykdytos mokėjimo sąlygos.

Reformų darbotvarkėse numatytos investicijos bus remiamos pagal KIP. Susiję projektai arba programos bus teikiami KIP valdybai, siekiant gauti jos nuomonę, tik po Komisijos vertinimo, ar atitinkamos mokėjimo sąlygos yra įvykdytos.

- 1.5.2. *ES dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame skirsnyje „ES dalyvavimo pridėtinė vertė“ – ES veiksmams užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmams.*

Kad būtų paspartinta Moldovos ekonominė konvergencija su ES siekiant jos galimos narystės Sąjungoje, būtina imtis veiksmų Sąjungos lygmeniu. Reikiamos paramos dydis yra toks, kad Moldovai ir toliau reikalinga nuolatinė išorės parama, kurios jokia valstybė narė ar atskiras paramos teikėjas nėra pajėgūs savarankiškai suteikti. Sąjunga dėl jos išskirtinės padėties gali tinkamu laiku, koordinuotai ir nuspėjamai teikti daugiametę išorės paramą Moldovai. Be to, Sąjunga gali, naudodamasi savo skolinimosi pajėgumais, skolinti lėšas Moldovai palankiomis sąlygomis, taip pat gali skirti dotacijas remdamasi daugiamete perspektyva.

- 1.5.3. *Panašios patirties išvados*

Priemonė bus grindžiama patirtimi, įgyta įgyvendinant 2020 m. sukurtą Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, taip pat neseniai pasiūlytą Ukrainos priemonę, kuri patvirtinta 2024 m. vasario mėn. Svarbiausia tai, kad Priemonė yra analogiška 2023 m. lapkričio mėn. pasiūlytai ir 2024 m. gegužės mėn. priimtai Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonei. Kad visoms šalims kandidatėms būtų sudaromos vienodos sąlygos, stengiamasi, kad Priemonė kuo labiau atspindėtų Reglamentą, kuriuo nustatoma Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonė (jo galutinę redakciją, kad jau būtų atsižvelgiama į visas galimas ES teisėkūros institucijų, taip pat kitų Komisijos tarnybų pastabas ir papildymus). Priemonei naudojami esami mechanizmai, t. y. tiesioginė finansinė parama, panaši į paramą biudžetui, ir KIP – investicijoms. Taikant abi šias priemones įsitikinta, kad ES finansavimas gali turėti reikšmingą sverto poveikį, kai juo naudojamos kartu su kitų paramos teikėjų teikiamu finansavimu dotacijų ir paskolų derinimo aplinkybėmis.

1.5.4. *Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis*

Siūloma Priemone siekiama suteikti Sąjungai teisinę priemonę, kad Sąjunga galėtų remti didesnę Moldovos socialinę ir ekonominę konvergenciją jai siekiant narystės Sąjungoje. Visa Priemonės lėšų suma bus skiriama paskolomis ir kaip negrąžintina parama. Negrąžintina parama turėtų būti finansuojama iš paketo, skirto kaimynystės geografinėi programai pagal Reglamento (ES) 2021/947 6 straipsnio 2 dalies a punktą. Toliau taikomos visos KVTBP „Globali Europa“ nuostatos, nebent šiame reglamente nurodyta kitaip. Paramos paskolomis didžiausia galima suma yra 1 500 mln. EUR ir ji skiriama laikotarpiui nuo 2025 m. sausio 1 d. iki 2029 m. birželio 30 d. Ši suma nėra Reglamento (ES) 2021/947 31 straipsnio 4 dalyje nurodytos Išorės veiksmų garantijos sumos dalis. Paskolų garantijos bus teikiamos per bendrą atidėjinių fondą, taikant 9 proc. atidėjinių normą.

1.5.5. *Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant persikirstymo mastą*

Iš Sąjungos biudžeto jau teikiama parama kitų šalių kandidačių rengimuisi galimam stojimui į ES pagal Pasirengimo narystei paramos priemonę (PNPP III), kuri taikoma Vakarų Balkanams ir Turkijai ir yra pagrįsta dotacijomis, dotacijų ir paskolų derinimu ir biudžeto garantijomis. Tuo pat metu Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemone siekiama paspartinti tik Vakarų Balkanų socialinę ir ekonominę konvergenciją ir ji grindžiama kitokiu požiūriu, nustatant tvirtą ryšį tarp reformų įsipareigojimų įvykdymo ir galimybės gauti finansavimą.

Moldova šiuo metu dalyvauja stojimo derybose, tačiau jai tebetaikoma KVTBP „Globali Europa“ be jokios specialios priemonės, kuria būtų tenkinami konkretūs papildomi su pasirengimo narystei parama susiję poreikiai. Atsižvelgiant į naują postūmį ES plėtrai, svarbu, kad Moldovai būtų teikiama panašaus lygio parama, taigi ji galėtų pasirengti galimam būsimam stojimui į ES. Kadangi jau pasiektas vėlyvas PNPP III įgyvendinimo etapas, neįmanoma pasiekti, kad ši priemonė galėtų būti pradėta taikyti kitoms šalims kandidatėms, be to, pagal šią priemonę neįmanoma teikti paskolų. Todėl reikia naujos priemonės, pagal kurią būtų teikiama finansavimo ir sąlygų atžvilgiais panašaus lygio parama kaip ir Vakarų Balkanams bei Ukrainai.

Kad būtų užtikrintas sklandus ir skaidrus visų pagal reformų darbotvarkę numatytų investicijų įgyvendinimas, Komisija ketina taikyti patikrintą Kaimynystės investicijų platformos metodiką, kartu išlaikydama minėtas paramos sąlygas.

1.6. Pasiūlymo (iniciatyvos) ir jo (jos) finansinio poveikio trukmė

☒ trukmė ribota

- ☐ galioja nuo MMMM [MM DD] iki MMMM [MM DD],
- ☒ įsipareigojimų asignavimų finansinis poveikis nuo 2025 m. iki 2027 m., o mokėjimų asignavimų – nuo 2025 m.

☐ trukmė neribota

- įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo MMMM iki MMMM,
- vėliau – visuotinis taikymas.

1.7. Planuojamas (-i) biudžeto vykdymo metodas (-ai)⁶

☒ Tiesioginis valdymas, vykdomas Komisijos:

- ☐ padalinių, įskaitant Sąjungos delegacijų darbuotojus;
- ☐ vykdomųjų įstaigų.

☐ Pasidalijamasis valdymas su valstybėmis narėmis

☒ Netiesioginis valdymas, biudžeto vykdymo užduotis pavedant:

- ☐ trečiosioms valstybėms arba jų paskirtoms įstaigoms;
- ☐ tarptautinėms organizacijoms ir jų agentūroms (nurodyti);
- ☐ Europos investicijų bankui ir Europos investicijų fondui;
- ☐ įstaigoms, nurodytoms Finansinio reglamento 70 ir 71 straipsniuose;
- ☐ viešosios teisės reglamentuojamoms įstaigoms;
- ☐ įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė ir kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, tiek, kiek joms užtikrinamos pakankamos finansinės garantijos;
- ☐ įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės privatinė teisė, kurioms pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir kurioms užtikrinamos pakankamos finansinės garantijos;
- ☐ atitinkamame pagrindiniame akte nurodytoms įstaigoms ar asmenims, kuriems pavesta vykdyti konkrečius veiksmus bendros užsienio ir saugumo politikos srityje pagal Europos Sąjungos sutarties V antraštinę dalį;
- ☐ valstybėje narėje įsteigtoms įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės privatinė teisė arba Sąjungos teisė ir kurioms pagal konkrečių sektorių taisykles gali būti patikėtas Sąjungos lėšų arba biudžeto garantijų įgyvendinimas tiek, kiek tokias įstaigas kontroliuoja viešosios teisės reglamentuojamos įstaigos arba įstaigos, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė ir kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, ir joms kontrolės įstaigos suteikia tinkamas finansines garantijas solidariosios atsakomybės forma arba lygiavertės finansinės garantijas, kurios kiekvienam veiksmui gali būti apribotos iki didžiausios Sąjungos paramos sumos.

⁶ Informacija apie biudžeto vykdymo būdus ir nuorodos į Finansinį reglamentą pateikiamos svetainėje „BudgWeb“ <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

Konkretūs kiekybiniai ir kokybiniai veiksmai bus nustatyti reformų darbotvarkėje (kurį Komisija patvirtins įgyvendinimo sprendimu), kad būtų galima stebėti mokėjimo sąlygų vykdymą. Moldova kas pusmetį teiks tinkamai pagrįstą prašymą išmokėti negražintinos finansinės paramos lėšas ir paskolą, išdėstydamą, kaip pasiektas tinkamas tų sąlygų įvykdymas remiantis įgyvendinimo sprendime nustatytais kiekybiniais ir kokybiniais veiksmais. Be to, su Moldova sudaromu susitarimu dėl Priemonės bus nustatyti ataskaitų teikimo ir stebėsenos rodikliai, kuriais remiantis turėtų būti galima plačiau stebėti pažangą, padarytą siekiant bendrųjų ir konkrečių Priemonės tikslų, ir teikti pažangos ataskaitas. Komisija kasmet teiks ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai ir 27 straipsnyje nurodytam komitetui dėl pagal Priemonę suteiktų lėšų panaudojimo ir padarytos pažangos siekiant tikslų. Komisija taip pat atliks šio reglamento *ex post* vertinimą.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. *Biudžeto vykdymo metodo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas*

Priemonė bus įgyvendinama tiesioginio ir netiesioginio valdymo būdais. Valdymas iš dalies bus tiesioginis, tiesiogiai pervedant lėšas į Moldovos valstybės biudžetą, o tam tikrą lėšų dalį Moldova skirs investicijų projektams, patvirtintiems pagal KIP.

Kontrolės strategija bus pritaikyta įgyvendinimui pagal kiekvieną iš šių ramsčių, taikant stebėseną, vertinimą ir auditą. Ypač daug dėmesio bus skiriama lėšų, kurios bus prieinamos Moldovai kaip tiesioginė finansinė parama, panaudojimui ir stebėsenai, kaip Moldova laikysis įsipareigojimo skirti iš anksto nustatytą procentinę lėšų dalį projektams, patvirtintiems pagal KIP. Lėšų išmokėjimas bus atliekamas pagal nustatytą pusmečio grafiką, remiantis Moldovos pateiktais prašymais ir Komisijai atlikus patikrinimą, ar įvykdytos atitinkamos mokėjimo sąlygos. Daugiasluksnė taikomų kontrolės mechanizmų struktūra sudaro integruotą sistemą, kuria užtikrinama, kad būtų taikomos visos tinkamos Sąjungos finansinių interesų apsaugos priemonės. Ja bus užtikrinta, kad būtų atsižvelgiama į proporcingumo principą ir į konkrečias sąlygas, kuriomis bus įgyvendinama Priemonė. Be to, priemonėmis pagal reformų darbotvarkę turėtų būti prisidedama prie efektyvios viešųjų finansų valdymo ir kontrolės sistemos tobulinimo, kovos su pinigų plovimu, mokesčių vengimu, mokesčių slėpimu, sukčiavimu ir organizuotu nusikalstamumu, taip pat prie veiksmingos valstybės pagalbos kontrolės sistemos siekiant užtikrinti sąžiningas sąlygas visoms įmonėms. Reformų darbotvarkėje bus apibūdintos tokios sistemos, taip pat konkretūs su 32 skyriumi susiję veiksmai siekiant padėti Moldovai suderinti savo audito ir kontrolės reikalavimus su Sąjungos standartais. Tuo atveju, kai prašyme išmokėti lėšas bus numatytas su 32 skyriumi susijęs veiksmas, Komisija nepriims sprendimo leisti išmokėti lėšas, jeigu ji nebus tokį veiksmą įvertinusi teigiamai.

2.2.2. *Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą vidaus kontrolės sistemą (-as)*

Pagrindinė nustatyta su finansavimu susijusi rizika siejasi su mokėjimo sąlygų, su kuriomis susietas lėšų išmokėjimas, neįvykdymu. Priemonės, kurių bus imamasi siekiant sumažinti šią riziką, yra:

- Komisijos atliekamas atitinkamų mokėjimo sąlygų įvykdymo įvertinimas prieš išmokant lėšas, numatant galimybę sustabdyti lėšų išmokėjimą;
- teikiamos paramos sumažinimas arba sustabdymas ir bet kokių sumų, išleistų Priemonės tikslams pasiekti, susigrąžinimas tais atvejais, kai yra pažeidimų, sukčiavimo, korupcijos ir interesų konfliktų, kenkiančių Sąjungos finansiniams interesams, kurių Moldova neištaisė, arba yra šiurkščiai pažeistas įsipareigojimas, priimtas pagal susitarimus, sudarytus su Moldova;
- finansavimo sustabdymas tuo atveju, jei Moldova neįvykdo 5 straipsnyje nustatytų išankstinių sąlygų;
- tuo atveju, kai prašyme išmokėti lėšas bus numatytas su 32 skyriumi susijęs veiksmas, Komisija nepriims sprendimo leisti išmokėti lėšas, jeigu ji nebus tokį veiksmą įvertinusi teigiamai.

2.2.3. Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės išlaidų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)

Finansinis įnašas bus teikiamas Moldovai finansavimo, nesusijusio su išlaidomis, nurodyto Finansinio reglamento 125 straipsnio 1 dalies a punkte, forma.

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

Pasiūlyme pateikiamos konkrečios nuostatos dėl Sąjungos finansinių interesų apsaugos. Priemonei bus sukurta tvirta audito ir kontrolės sistema, pagrįsta daugiasluoksniu mechanizmu: Moldovos audito ir kontrolės sistemų reforma bus įtraukta kaip pagal reformų darbotvarkes vykdomų reformų dalis; be to, Komisija gali, remdamasi rizikos vertinimu ir dialogu su nacionalinėmis audito institucijomis, atlikti išsamias nacionalinio biudžeto vykdymo sistemų peržiūras ir pateikti rekomendacijų dėl sistemų tobulinimo. Be to, pagal Reglamentą (ES, Euratomas) 2024/2509, OLAF, Audito Rūmai ir Europos prokuratūra turi reikiamas teises ir prieigą savo atitinkamoms funkcijoms atlikti. Priemonės dalis, kurią sudaro investicijos, bus įgyvendinama kartu su tarptautinėmis finansų įstaigomis, remiantis vertinimais pagal ramsčius ir pagrindų susitarimais su jomis.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

- Dabartinės biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris	DA / NDA ³	ELPA šalių ⁴	valstybių kandidačių ir potencialių kandidačių ⁵	kitų trečiųjų valstybių	kitų asignuotųjų pajamų
6	14.01.01.01 Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės „Globali Europa“ rėmimo išlaidos	NDA	NE	NE	NE	NE
6	14.02.01.11 Rytinės kaimyninės šalys	DA	NE	NE	NE	NE
6	14.02.01.70 KVTBP „Globali Europa“ – bendro atidėjinių fondo atidėjiniai	DA	NE	NE	NE	NE

3.2. Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams

3.2.1. Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai nenaudojami
- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai naudojami taip:

3.2.1.1. Patvirtinto biudžeto asignavimai

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	6	Kaimyninės šalys ir pasaulis
--	----------	-------------------------------------

NEAR GD			2025 metai ⁷	2026 metai	2027 metai	IŠ VISO
○ Veiklos asignavimai						
14.02.01.11 ⁸	Įsipareigojimai	(1a)	93,600	93,600	93,600	280,800
	Mokėjimai	(2a)	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.
14.02.01.70	Įsipareigojimai	(1b)	45,000	45,000	45,000	135,000
	Mokėjimai	(2b)	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš konkrečių programų paketo lėšų ⁹						
14.01.01.01		(3)	1,400	1,400	1,400	4,200
IŠ VISO asignavimų	Įsipareigojimai	= 1a + 1b + 3	140,000	140,000	140,000	420,000

⁷ N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai. Pakeiskite „N“ numatomais pirmaisiais įgyvendinimo metais (pavyzdžiui, 2021 m.). Atitinkamai pakeiskite vėlesnius metus.

⁸ Pagal oficialią biudžeto nomenklatūrą.

⁹ Techninė ir (arba) administracinė parama bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

NEAR GD	Mokėjimai	= 2a + 2b +3	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.
○ IŠ VISO veiklos asignavimų	Įsipareigojimai	(4)	138,600	138,600	138,600	415,800
	Mokėjimai	(5)	p. m.	p. m.	p. m.	
○ IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų paketo lėšų		(6)	1,400	1,400	1,400	4,200
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 6 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	Įsipareigojimai	= 4 + 6	140,000	140,000	140,000	420,000
	Mokėjimai	= 5 + 6	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija		7	„Administracinės išlaidos“ ¹⁰				
NEAR GD			Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO 2021– 2027 M. DFP
• Žmogiškieji ištekliai			0,000	0,356	0,356	0,356	1,068
• Kitos administracinės išlaidos			0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO NEAR GD	Asignavimai		0,000	0,356	0,356	0,356	1,068

IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)	0,000	0,356	0,356	0,356	1,068
---	---	--------------	-------	-------	-------	--------------

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

¹⁰

Reikiami asignavimai turėtų būti nustatomi remiantis atitinkamame BUDGpedijos tinklalapyje pateiktais metinių vidutinių išlaidų duomenimis.

		Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO 2021– 2027 M. DFP
IŠ VISO asignavimų pagal 1–7 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS	Įsipareigojimai	0,000	140,356	140,356	140,356	421,068
daugiametėje finansinėje programoje	Mokėjimai	0,000	140,356	140,356	140,356	421,068

3.2.2. Numatomas veiklos asignavimais finansuojamas atliktas darbas (*decentralizuotų agentūrų atveju nepildoma*)

Įsipareigojimų asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Bendrieji tikslai	2025 metai	2026 metai	2027 metai	IŠ VISO
a) Remti ES plėtros procesą, kad būtų, patvirtinant ir įgyvendinant į būsimą narystę Sąjungoje orientuotas reformas, greičiau prisiderinama prie Sąjungos vertybių, teisės aktų, taisyklių, standartų, politikos ir praktikos (<i>acquis</i>)	138,600	138,600	138,600	415,800
b) Remti laipsnišką Moldovos integraciją į Sąjungos bendrąją rinką				
c) Spartinti socialinę ir ekonominę Moldovos ekonomikos konvergenciją su Sąjunga				
IŠ VISO asignavimų	138,600	138,600	138,600	415,800

3.2.3. Numatomo poveikio administraciniam asignavimams santrauka

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimų nenaudojama
- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimai naudojami taip:

3.2.3.1. Patvirtinto biudžeto asignavimai

PATVIRTINTI ASIGNAVIMAI	Metai	Metai	Metai	Metai	IŠ VISO 2021– 2027 M.
	2024	2025	2026	2027	
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA					
Žmogiškieji ištekliai	0,000	0,356	0,356	0,356	1,068
Kitos administracinės išlaidos	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	0,000	0,356	0,356	0,356	1,068
Neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ					
Žmogiškieji ištekliai	0,000	0,661	0,661	0,661	1,983
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos	0,000	0,739	0,739	0,739	2,217
Tarpinė suma, neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	0,000	1,400	1,400	1,400	4,200
IŠ VISO	0,000	1,756	1,756	1,756	5,268

Žmogiškųjų išteklių ir kitų administracinio pobūdžio išlaidų asignavimų poreikiai bus tenkinami iš GD asignavimų, jau paskirtų veiksmui valdyti ir (arba) perskirstytų generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę lėšų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus. Pirmiau pateikti skaičiai atspindi papildomus NEAR GD poreikius.

Vykdytinų užduočių aprašymas:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	Etatiniai darbuotojai spręs politikos formavimo, teisinius klausimus, ypač daug dėmesio skirdami viešųjų pirkimų klausimams, finansų valdymui, sutarčių valdymui, auditui, stebėsenai, ataskaitų teikimui ir vertinimui. 2 AD
Išorės darbuotojai	3 būstinėje, 2 – delegacijoje Moldovoje. Ieškomi etatiniai darbuotojai spręs politikos formavimo, teisinius klausimus, ypač daug dėmesio skirdami viešųjų pirkimų klausimams, finansų valdymui, sutarčių valdymui, auditui, stebėsenai, ataskaitų teikimui ir vertinimui.

3.2.4. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškųjų išteklių nenaudojama.
- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

3.2.4.1. Finansuojami iš patvirtinto biudžeto

Sąmatą surašyti etatų vienetais¹¹

PATVIRTINTI ASIGNAVIMAI	Metai	Metai	Metai	Metai
-------------------------	-------	-------	-------	-------

¹¹ Lentelėje nurodykite, kiek etato ekvivalentų iš nurodyto skaičiaus jau paskirti veiksmui valdyti ir (arba) kuriuos galima perskirstyti jūsų generaliniame direktorate ir kokie yra jūsų gryniesi poreikiai.

	2024	2025	2026	2027
• Etatų plano etatai (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)				
20 01 02 01 (Būstinė ir Komisijos atstovybės)	0	0	0	0
20 01 02 03 (ES delegacijos)	0	0	0	0
01 01 01 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)	0	0	0	0
01 01 01 11 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)	0	0	0	0
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)	0	0	0	0
• Išorės darbuotojai (etato ekvivalentais)				
20 02 01 (AC, END finansuojami iš bendrojo biudžeto)	0	0	0	0
20 02 03 (AC, AL, END ir JPD ES atstovybėse)	0	0	0	0
Administracinės paramos eilutė [14.01.01.01]	- būstinėje	0	0	0
	- ES delegacijose	0	0	0
01 01 01 02 (AC, END – netiesioginiai moksliniai tyrimai)	0	0	0	0
01 01 01 12 (AC, END – tiesioginiai moksliniai tyrimai)	0	0	0	0
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti) – 7 išlaidų kategorija	0	0	0	0
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti) – neįtraukta į 7 išlaidų kategoriją	0	0	0	0
IŠ VISO	0	0	0	0

Pasiūlymui įgyvendinti reikalingi darbuotojai (etato ekvivalentais):

	Bus pasitelkiami dabartiniai Komisijos tarnybų darbuotojai	Papildomi darbuotojai išskirtinėmis aplinkybėmis*		
		bus finansuojami pagal 7 išlaidų kategoriją	bus finansuojami iš BA eilutės	bus finansuojami iš mokesčių
Etatų plano etatai	nėra duomenų	nėra duomenų	2	nėra duomenų
Išorės darbuotojai (CA, SNE, INT)	nėra duomenų	nėra duomenų	5	nėra duomenų

Vykdytinų užduočių aprašymas, kai užduotis vykdo:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	Etatiniai darbuotojai spręs politikos formavimo, teisinius klausimus, ypač daug dėmesio skirdami viešųjų pirkimų klausimams, finansų valdymui, sutarčių valdymui, auditui, stebėsenai, ataskaitų teikimui ir vertinimui. 2 AD
Išorės darbuotojai	3 būstinėje, 2 – delegacijoje Moldovoje. Ieškomi etatiniai darbuotojai spręs politikos formavimo, teisinius klausimus, ypač daug dėmesio skirdami viešųjų pirkimų klausimams, finansų valdymui, sutarčių valdymui, auditui, stebėsenai, ataskaitų teikimui ir vertinimui.

3.2.5. Numatomo poveikio su skaitmeninėmis technologijomis susijusioms investicijoms apžvalga

Privaloma: Su skaitmeninėmis technologijomis susijusių investicijų pagal pasiūlymą (iniciatyvą) geriausias įvertis turėtų būti pateiktas tolesnėje lentelėje.

Išimties tvarka, kai tai reikalinga pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti, asignavimai pagal 7 išlaidų kategoriją turėtų būti pateikti tam skirtoje eilutėje.

Asignavimai pagal 1–6 išlaidų kategorijas turėtų būti nurodyti kaip „Politikos priemonių IT išlaidos veiklos programoms“. Šios išlaidos parodo veiklos biudžetą, naudojamą su iniciatyvos įgyvendinimu tiesiogiai susijusioms IT platformoms ar priemonėms pakartotinai naudoti, pirkti ir (arba) sukurti ir susijusioms investicijoms (pvz., licencijoms, tyrimams, duomenų saugojimui ir kt.). Šioje lentelėje pateikta informacija turėtų atitikti 4 skirsnyje „Skaitmeniniai aspektai“ pateiktus duomenis.

IŠ VISO skaitmeninių ir IT asignavimų	Metai 2024	Metai 2025	Metai 2026	Metai 2027	IŠ VISO 2021– 2027 M. DFP
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA					
IT išlaidos (organizacijos)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
7 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ					
Politikos priemonių IT išlaidos veiklos programoms	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Tarpinė suma, neįtraukta į 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.6. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

Pasiūlymas (iniciatyva):

- ☐ Galima visiškai finansuoti persikrstant asignavimą atitinkamoje daugiametės finansinės programos (DFP) išlaidų kategorijoje.
- ☐ Reikia panaudoti nepaskirstytą maržą pagal atitinkamą DFP išlaidų kategoriją ir (arba) specialias priemones, kaip apibrėžta DFP reglamente.
- ☐ Reikia persvarstyti DFP.

3.2.7. Trečiųjų šalių įnašai

Pasiūlyme (iniciatyvoje):

- ☐ nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo
- ☐ numatytas trečiųjų šalių bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

Asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	2024 metai	2025 metai	2026 metai	2027 metai	Iš viso
Nurodyti bendrą finansavimą teikiančią įstaigą					
IŠ VISO bendrai finansuojamų asignavimų					

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

- ☒ Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio pajamoms.
- ☐ Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:
 - ☐ nuosaviems ištekliams
 - ☐ kitoms pajamoms
 - ☐ nurodyti, jei pajamos priskirtos išlaidų eilutėms

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto pajamų eilutė:	Einamųjų finansinių metų asignavimai	Pasiūlymo (iniciatyvos) poveikis ¹²			
		2024 metai	2025 metai	2026 metai	2027 metai
..... straipsnis					

Asignuotųjų pajamų atveju nurodyti biudžeto išlaidų eilutę (-es), kuriai (-oms) daromas poveikis.

Kitos pastabos (pvz., poveikio pajamoms apskaičiavimo metodas (formulė) arba kita informacija).

4. SKAITMENINIAI ASPEKTAI

4.1. Skaitmeninės svarbos reikalavimai

4.2. Duomenys

4.3. Skaitmeniniai sprendimai

4.4. Sąveikumo vertinimas

¹² Tradiciniai nuosavi ištekliai (muitai, cukraus mokesčiai) turi būti nurodomi grynosiomis sumomis, t. y. iš bendros sumos atskaičius 20 % surinkimo sąnaudų.

4.5. Skaitmeninio įgyvendinimo rėmimo priemonės

--